QUAESTIONES ETYMOLOGICAE ET GRAMMATICAE DE USU ET VI DIGARUMATIS…

Johannes Caspar Peters

QUAESTIONES

ETYMOLOGICAE ET GRAMMATICAE

DE

USU ET VI DIGAMMATIS

EIUSQUE

IMMUTATIONIBUS IN LINGUA GRAECA.

SCRIPSIT

JOH. PETERS

PHIL. DR. GYMNASII [illegible] COLLEGA.

PROSTAT LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

BEROLINI TYPIS LANGIANIS

MDCCCLXIV.

QUAESTIONES

ETYMOLOGICAE ET GRAMMATICAE

DE

USU ET VI DIGAMMATIS

EIUSQUE

IMMUTATIONIBUS IN LINGUA GRAECA.

SCRIPSIT

JOH. PETERS

PHIL. DR. GYMNASII COLONIENSIS COLLEGA

PROSTAT LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

BEROLINI TYPIS LANGIANIS

MDCCCLXIV.

Cum procul Berolino in qua urbe hic libellus typis expressus est, absim, vitia typographica harum menseque corrigere mihi licitum non erat. Quare benevolos lectores rogo et, antequam libro utantur, ipsi corrigant haec vitia:

pag. 1	l. 3	lege	*Numerorum.*
„ 4	„ 21	„	*ὅτι* a
„ 6	„ 8	„	*χλιδή*
„ 6	„ 14	„	*conscripsit*
„ 6	„ 14	„	*scriptum esse pro scriptum est.*
„ 6	„ 15	„	*inter se.*
„ 6	„ 18	post „*γένεσιν*"	deleas comma
„ 16	„ 25	post „*quaerunnia*"	deleas „*secunus*
„ 16	„ 11	lege	ἔργον
„ 14	„ 26	„	Γάλων.
„ 16	„ 30	post „*caenus*"	deleas comma.

Postquam Bentleium, quae erat sagacitas, vestigia digammatis literae apud Homerum primum vidit et voces, quae sententia eius digammate initiali utuntur, ad marginem editionis carminum Homericarum, quam diligentiae et studiis H. Stephani debemus[1]), rettulit, multi viri docti de usu et vi digammatis cum in dialectis Graecis tum maxime apud Homerum egerunt. Magna temeritate usi et nulla ratione reperiendi digammatis in carminibus Homericis destituti Payne Knightius et Heynius in eam rem inquisiverunt, quippe qui plurimis vocibus spiritu aspero instructis argumentis nitentes levissimis digamma tribuunt[2]), quamquam Heynio contigit, ut non modo codice illo Bentleiano sed etiam quaestionibus a Bentleio de illa litera institutis, typis non expressis uteretur. Quamobrem fieri non potuit, quin viri doctissimi totam illam de digammate Homerico doctrinam impugnarent, ex quibus Fr. Aug. Wolfius non magis simultate in Heynium quam falsa eius ratione digammatis indagandi ductus et Spitznerus nullum omnino digammatis vestigium apud Homerum agnoscens Heynii quaestiones de illa litera acerbissime reiciunt. Quorum quidem sententiam falsam esse, postquam Thierschius et G. Hermannus[3]) de hac re acutissime egerunt, nemo non videt, neque parvi aestimanda sunt ea, quae Buttmannus et Boeckhius ad usum digammatis cognoscendum attulerunt[4]). Iam vero dubium non est, quin etiam ex dialectis Graecis et inscriptionibus antiquissimis multa repetenda sint, quibus iudicium de digammate Homerico confirmetur. Quare omnibus iis, qui usum et vim digammatis cum apud Homerum tum in universa lingua Graeca cognoscere volunt, Corpus Inscriptionum Graecarum illud a Boeckhio confectum et libri, quos Ahrensius vir summa doctrina ornatus de dialectis Graecis conscripsit, magno usui sunt. Praeter illos viros doctos maxime de hac re difficillima et de tota arte metrica Homeri meritus est C. A. Hoffmannus libro illo, qui inscribitur „Quaestiones Homericae." Qui postquam magna cum doctrina de caesuris et numeris versus Homerici, tum de legibus hiatus, quas Homerus secutus est, denique de syllabis finalibus brevibus, quibus in produ

[1]) Carmina Homerica sunt in editione poetarum princip. heroic. Lutet. Paris. 1566.

[2]) Cf. Payne-Knight Analytical Essay on the Greek Alphabet (Lugd. 1791). Prolog. ad Homer. praefatus est Kuhkopf. — Heyne Excurs. in Il. T. 334 (T. VIII p. 708—772) de antiqua Homeri lectione indaganda, iudicanda et restituenda, Comm. Soc. Gott. T. XIII.

[3]) Cf. Thiersch. Grammat. § 155 sqq. Herm. ad hymn. in Vener. v. 89.

[4]) Cf. Buttmann. Lexil. Boeckh. Ueber die Versmaasse des Pindar IV; de metr. Pind. c. XVII.

1

cendis ab usu poetarum reliquorum fere recedere videatur Homerus, disputavit, et ex productionibus vocalium longarum seu diphthongorum ante voces, quae a vocali incipere videntur, et ex hiatu non ferendo, qui inter binas voces est, et ex productionibus syllabarum finalium brevium in consonam exeuntium demonstrat, quibus vocibus digamma q. v. initiale concedendum sit. Sed in tota ea quaestione id sibi proposuit, ut ex arte metrica maximeque ex usu digammatis apud Homerum probaret, carmina Homerica diversis aetatibus originem debere et carmen Iliacum, quae maxime in quaestionem vocat, ad sex aetates pertinere. Attamen vereor, ne tota argumentandi ratio Hoffmanni vestigia Lachmanni prementis claudicet. Putat enim vir doctus[1]) omnes voces, quae a digammate incipere ex variis locis demonstrari possit, per totam Iliadem omnibus locis, qui illae voces afferunt, ea litera uti; quae partes Iliadis eam legem non sequantur, eas seriori aetati esse dandas, nec loci facili coniectura sanari possint. Sed quamquam concedo, a rhapsodis digammatis literae ignaris multos versus carminibus Homericis insertos, alios mutatos esse, saepissimeque digamma omittendis vocibus monosyllabis, quales sunt γε, γέ, δέ, τέ, κε vel abiciendo ν ἐφελκυστικὸν vel mutandis vocibus οὐκ (οὐχ), ἐξ, ἐκ, in οὐ, ἐκ, ἐς restitui posse, tamen mihi persuaderi non potest, usum digammatis apud Homerum constantem et certum fuisse, ita ut digamma impediat quidem correptionem et elisionem, contra syllabas breves, quae in consonas cadunt literas, efficiat quasi ancipites[2]). Iam Homeri temporibus usum digammatis parum constantem certumque fuisse, ex eo apparet, quod in multis vocibus pauruisima tantum eius literae vestigia reperiuntur. Ut enim voces, quae a litera liquida incipiunt, haud raro breves syllabas finales producuntur, quum liquidae in multis vocibus antiquitus sigma vel litera gutturalis praecessisse videatur, ut literae σ, τ, τ in iisdem vocibus modo simplices, modo duplicatae leguntur, neque Homerus certam legem sequitur: sic etiam usus digammatis, quod iam eo tempore magis magisque evanescere coeperat, minime constans fuit. Atque apud Dorienses, qui digamma e vetustissima lingua non modo in initio vocum sed etiam in medium vocibus, quam in Iade et Atthide diu obsolevisset, usque ad quintum fere seculum a. Chr. n. retinuerant, usus eius literae parum certus et constans est, id quod non modo ex carminibus Alcmanis et Pindari, sed etiam ex inscriptionibus apparet. Neque magis certa regula in usu digammatis apud Aeolec regnat, ut in scriptionos et carmina Alcaei, Sapphus al. docent[3]). Dum apud Homerum aliae voces digamma servant, aliae eiusdem stirpis id plane amiserunt. Et in Iliade et in Odyssea multae voces, quae digammatis tenacissimae erant, vel iis locis, quibus nobis antiquiores et meliores esse videntur, omnia vestigia eius literae abiecerunt. Ita voces ἰδεῖν, οἶνος, ἄστυ, ἕ, (suus), οἶκος, ἔργον, ἄναξ et in Odyssea et in Iliade digammate haud raro carent[4]). Iam Ilias et Odyssea usu digammatis nihil inter se differunt. Non enim propria quaedam eaedem voces, quae in Iliade a digammate incipiunt, in Odyssea illa litera utuntur, neque usus eius in ulla voce Iliadis firmior est, quam Odysseae. Ne multa, tota arte metrica, tota ratione dicendi Ilias et Odyssea magis consentiunt, quam carmina nostra de Nibelungis et de Gudruna, ut alio tempore expositurus sum;

[1]) Cf. Quaest. Homer. § 204. [2]) Cf. Hoffmann l. l. § 160.

[3]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 396; de dial. Aeol. p. 138. 172.

[4]) Cf. Od. V 220 VI 310 VII 234 VIII 140 460 XI 63 182 373 XIV 72 XVII 315 374, XVIII 259 XIX 22 XXII 34 XXIII 9 XXIV 201. Il. II 200 III 224 IV 260 517 VII 277 427 VIII 6 XI 704 XVII 315 XVIII 345 al.

eadem leges hiatus et caesurarum, eaedem productiones brevium syllabarum finalium in utrisque carminibus Homericis reperiuntur. Quam igitur digamma apud Iones iam antiquissimis temporibus evanuisse constat eiusque usus in initio singularum vocum ne in carminibus quidem Homericis certus et constans sit, neque inter singulos libros Iliadis et Odysseae, quod ad usum digammatis et artem metricam attinet, discrimen ullum intercedat, equidem contra Hoffmannum contenderim, Iliadem et Odysseam eadem aetate confectas esse. Quomodo autem ea carmina orta sint, ex Homero ipso optime intellegas.

Vides enim ex carminibus Homericis, praecipue ex libro octavo Odysseae, iam ante Homerum magnum numerum carminum minorum, quibus laudes antiquorum heroum et res a singulis gentibus gestae celebrarentur, fuisse. Quae carmina Homerus vocat κλέα ἀνδρῶν [1]. Multa carmina eiusmodi in Iliade et Odyssea commemorantur. Talibus enim carminibus multis annos ante Homerum cantabantur bella Centaurorum et Lapitharum [2], Thebanorum et Aegivorum [3], expeditio Argonautarum [4], bellum Curetum et Aetolorum [5], res gestae Meleagri [6], Bellerophontis [7], Herculis [8], Melampi [9], Persei [10], Nestoris [11]. Magnum numerum illorum carminum, quae sunt κλέα ἀνδρῶν, ad bellum Troianum spectavisse, ex Homeri carminibus luculentissime apparet [12]; κλέα ἀνδρῶν eiusmodi apud Homerum recitant Demodocus et Phemius [13]. Poetae autem erat, illa carmina (κλέα ἀνδρῶν) quae ei tradita erant, arte in totum quoddam redigere. Itaque κλέα ἀνδρῶν, et Homeri vocibus utar, in οἴμην coniungebantur [14]. Ex magno igitur numero illorum carminum minorum, quibus nomen erat κλέα ἀνδρῶν, vel ab uno poeta, vel a pluribus societate coniunctis Ilias et Odyssea maximae quasi οἶμαι dictionis antiquissimorum illorum carminum, quae in ore populi erant, mutata ea ratione collectae sunt, ut singula carmina arctissime inter se cohaererent et totum quoddam efficerent. Ita factum est, ut in Iliade eadem ars metrica, eadem ratio dicendi sit atque in Odyssea. Quamquam postea magna illa carmina a rhapsodis et interpolatoribus valde esse mutata non negaverim. Licet igitur Hoffmannus ex digammate Homerico, quod ad originem carminum Homericorum attinet, nimium probare studeat, tamen in quaestionibus accuratissime peractis assecutus est, ut omnes, qui Homerum digamma ignorare contendant, poetam omnium vere dormitantem, qui prosodiae et hiatus legum nullam rationem habeat, facere intellegant. Neque minores fructus ex quaestionibus de usu et vi digammatis in eam partem grammaticae, quae ad originem et declinationem vocum spectat, redundant. Etenim qui cognitum habet, vocem νῆδυμος, ut exemplum adhibeam, notagnitum a digammate incipere, νήδυμον illum ὕπνον, qui (pro ϝήδυμος ὕπνος) duodecim locis Homeri [15] occurrit, εἰς Ἔχετον βασιλῆα mittet, neque magis probabit Aristarchi interpretationem, qui minus fere quam Zenodotus et Aristophanes de ratione originis verborum indagandae meritus νήδυμος voce ἀνέκδυτος interpretatur, quam Doeder-

[1]) Cf. Od. VIII 73. Il. IX 524. [2]) Cf. Il. I 263. Od. XXI 295.
[3]) Cf. Il. IV 376, 405; VI 223. X 286. [4]) Cf. Od. XII 70. [5]) Il. IX 529.
[6]) Il. IX 544. [7]) Il. VI 168—210. [8]) Od. XI 601—626. Il. XIX 115.
[9]) Od. XV 225. [10]) Il. XIV 320. [11]) Il. VII 132. XI 670—671.
[12]) Cf. Od. XII 138. [13]) Cf. Od. VIII 44, 499. 485 sqq. 514. [14]) Cf. Od. VIII 18. 480. XXII 347.
[15]) Cf. schol. ad Hom. Il. II 2; Etym. M. s. v. νήδυμος. Doederlein Hom. Gloss. I pag. 53; Lobeck Path. I 118; Buttm. Lex. I 179 sqq. Qui lectionem νήδυμος, retinere vult, ei accedit sententiae interpretatio a Bernhardtio (Griech. Etymologien p. 4. progr. gymn. Wiesbad 1863) proposita: qui vocem νήδυμος compositam esse ex ἄδυτος et νη privativo et δύη (dolor, cura, miseria), ut et ὕπνος νήδυμος sit somnus curis vacuus.

Kuhnii sententiam, qui vocem νήδυμος ex ἥδυμος et νη intensivo, quod sibi finxit, compositam esse statuit, mittas vero Lobeckii sententiam in voce νήδυμος ν pleonasticum inesse indicantis amplectitur.

Patet autem, de hac re non posse agi, nisi linguae cognatae in comparationem vocentur. Multa quidem ad hanc quaestionem peragendam contulerunt Boppius, Schleicherus, Benfeius, Pottius, quorum vestigiis insistens monumentis librisque Graecis non neglectis G. Curtius vir summa doctrina et admirabili sagacitate instructus in libro, qui inscribitur „Grundzüge der Griechischen Etymologie“ cum de aliis literis, tum de digammate agit. Quo duce de digammate nic disputare nobis proposuimus, ut primum de usu et vi digammatis initialis q. v., tum de digammate, quod post vocales et in mediis vocibus legitur, eiusque immutationibus quaereremus, in qua quaestione carminum Homericorum, in quibus J. Beckerus acutissimo quidem iudicio integrio sapertime digamma restituere conatus est, quamquam saepe nimis audacius Homero illam literam tribuit, maximam rationem habendam esse, quis est qui neget?

I

DE DIGAMMATE, QUOD IN INITIO VOCUM REPERITUR

Digamma (vau Latinorum) recte dicitur spirans litera labialis, quum labris efficitur. Aliae literae spirantes, quae nunc dicuntur, sunt s, j, h: e quibus s efficitur dentibus, j consona palato, h gutture. Quae literae spirantes mediae sunt inter literas mutas et vocales, quo mollissimae sunt facillime obliterantur. Atque h litera spirans, quae differt ab litera h asperata, et in initio et in mediis vocibus iam antiquissimis temporibus evanuit. Litera ς, quamquam spirantium firmissima est, tamen in initio vocum saepissime in spiritum asperum abiit. Ita oritur ἐδος ex σέδος, ἕπομαι ex σεπομαι, ἑρπω ex σερπω, ἕπτα ex σεπτα, pro ex σρεξω. Etiam in mediis vocibus s saepissime obliteratum est, ita dicitur γένος pro γένεσος (a rad. γένε,, sanscr. ganasas, lat. generis pro genesis), ὠριγένεια pro ὠριγενεσια, αἰδοῦς pro αἰδοσος, αἰδοῖος pro αἰδεσιος, ὕμνιος pro υμνσιο,, ἀνέμοιο pro ανεμοσιο, κλεῖος, pro κλεϝεσος, πανθεια pro πανθεσια, Ἄρτεμις pro Αρτεμσια, Ὠρείθυια pro Ωρειθυσια, νοος pro νοσος, ἀγγέλλω (ἀγγελῶ) pro αγγελεσω, κομιῶ pro κομισέω (i. e. κομισω), ἐταν pro εσαν. Litera j in initio vocum in spiritum asperum abiit (cf. ἧπαρ, sanscr. yakrt ex yakart, lat. jecur), vel litera δ assumpta in ζ mutata est (cf. ζυγὸν = jugum). In mediis vocibus saepissime evanuit (cf. τιμάω, δουλόω: τιμαjω pro τιμαjω, δουλωjω pro δουλοjω), neque raro in ι vel ε abiit (cf. τέλειος ex τελεjος, πλευσοῦμαι ex πλευσjομαι). In multis vocibus ex j litera δ adiecta ζ ortum est, ut in σκευάζω i. e. σκευαδjω pro σκευαjω, non raro ex ζ, quod tali modo ortum est, j litera abiecta fit δ; si j sequitur liquidas, assimilatione adhibita in liquidas abit (cf. ἀγγέλλω pro αγγελjω), praecedente σ in σ mutatur (cf. γεύσομαι ex ἰσjομαι), ex τj, θj, κj, χj fit σσ (vel ττ), ex δj, γj oritur ζ (cf. λίσσομαι pro λιτjομαι, θᾶσσον pro ταχjων, ἧσσον pro ηκjων, ἄνασσα pro ανακjα, πρήγματα pro πρηγjαθjα, κομίζω pro κομιδjω, μείζων pro μεγjων)[1].

[1] Cf. Curtius Gr. Etym. II p. 176—200

Haec praemissis, de digammate accuratius agamus. Cui literae consonas affirmaveramus et vocali u similem sonum fuisse iam ex eo apparet, quod etiam in linguis cognatis v consona saepissime in u vocalem abire solet. Et constat, Graecos posteriore aetate pro u consona Latinorum ου scripsisse, qui sonus apud Aeoles et digammati et vocali υ inesse videtur[1]. Quid igitur mirum, quod iam antiquissimis temporibus vocalis υ in initio vocum pro digammate adhibita est? Ut iam in lingua Sanscrita ex va haud raro u efficitur, sic etiam apud Graecos in compluribus verbis ex Fε et Fο υ ortum. Ita ὕδος, ὕδωρ, ὑάδες ad radicem Fαδ (sanscr. ved. u vand) pertinent (cf. goth. vato, germ. vet. wazar), etiam in lingua Sanscrita uda ex vada ortum est, ut uru (εὐρύς) ex varu, ulkā (torris) ex valka (cf. Vulcanus), ulva (cavum) ex valva, urnā (lana) ex varnā, uktas (dictus) ex vaktas, ὑφαίνω (ὑφή, ὕφος, ὑφος) ex Fεφαίνω ortum, quo fit, ut perfectum sit ὑφήφασμαι (cf. sanscr. vabh, germ. vet. weban), ὕπνος pro Fύπνος dicitur (cf. sanscr. svapnas, lat. somnus pro sopnus, a rad. svap.) — Urbs Elea, cuius nomen deducendum est a Fέλος, apud Herodotum I, 167 Ὑέλη dicitur, Hesychius refert Paphios pro voce ὕσης et ὑσσάκα dixisse et glossas ὑλη (pro Fυλη i. e. vermis) ὑλακται (pro Fυλακται, a rad. Fαλ sive Fελ volvere), ὑιην (ἄμπελον pro Fινν) ὑιόν (κισσόδενδρον pro Fιον, cf. Fοῖνος, vitis a rad. vi), ὑλη (pro Fυλη i. e. ὕλη) ὑφηγηλάον (pro Fρηγαλέον) exhibet[2].

Digamma iam priscis temporibus in initio vocum in o mutatum esse verisimile est, videtur enim vocali υ antiquitus sonus vocalis o fuisse; cum vero vocales o et υ cognatae sint, F non minus in o, quam in υ solvi poterat. Ὄαξος (urbs Cretica) legitur pro Fάξος cf. C. Inscr. II, 401, (C. I. 3050 Fαξιοι memorantur), Οἰάνθη urbs Laconica pro Fιανθη dicitur, cum Plutarchus eam Ἰανθέαν appellet, scripturam Ὄιλευς pro Fιλευ, libri Il. XI, 44 praebent, quamquam Zenodotus Ἰλεύς, Ἰλιάδης offert; nomina urbis Laconicae Οἴτυλος et urbis Creticae Ὄλουν (idem nomen est Βλουν) eodem modo o pro F oriundum, neque dubium est, quin o pro F litera in vocibus ἀλοάω (pro FαλFαω) δοαν (pro δFαν), δοάσσατο (δFατο, a rad. sanscr. div) δοιοί (pro δFιοί), ζόασον (pro σβέσον) legatur.

Digamma in vocalem ι abiisse negaverim; ubi ι pro litera F invenitur, errore vel incuria librariorum scriptum est.

Hoffmannus putat digamma in initio vocum saepius in ε mutatum esse et eam sententiam ex vocibus Homericis ἔεδνα, ἐελδόμενος, ἐείκοσι, ἐερσόμενος, ἐέργει sim. probare studet. Sed ε in his vocibus nihil est nisi ε prostheticum, quod, ut o et α, saepissime ante literas liquidas et digamma legitur, ut voces ὄνομα, ὀμόργνυμι, ὀμιχλέω, ἀστήρ, ἄστρον (sanscr. staras, lat. stella), ἐρυθρός, ἀμέργω al. docent. Ita α protheticum legitur in his vocibus digammate instructis: ἄεθλον (pro ἀFεθλον), ἀείρω (ἀFείρω) ἄγρος (Cretes ea forma pro ἔFρησι i. e. εἴρηκε usi sunt), ἄλοξ (pro ἀFλοξ). Minime vero ει ex ἐF oritur, ut Hoffmannus opinatur[3].

Digamma rarissime in consonas duriores abiro, facile patet, cum inveniantur, ut vocales graviores in leviores mutantur, in molliores abire solent. Neque vero negari potest, digamma apud Lacones in multis vocibus sonum literae β habuisse, quum Hesychius multas voces litera

[1]) Cf. Dion. Hal. Antiq. I. 20; Becker. Anecd. 777. C. L. Schneider: Ausf. Gramm. d. lat. Spr. p. 335 sqq. Corssen Vocalismus etc. I. p. 138.
[2]) Cf. Curtius I. l. II. p. 138 sqq. Pohl. de digam. Homer. carminib. restituendo I. p. 43 sqq. (progr. g. Vratisl. 1854.)
[3]) Cf. Hoffmann. Quaest. Hom. § 142 sqq. Curtius I. l. p. 152 sqq. Pohl. l. l. p. 31 sqq.

β scriptas tradit, in quibus β pro ϝ legitur[1]. Etiam apud Lesbios ante ρ literam β pro ϝ invenitur, ut ex vocibus βρόδον, βρίζα el. cognoscitur. Atque βούλομαι ad radicem ϝολ pertinet et cum volo cognatum est, quippe cum Graeci sonum ϝο respuisse videantur.

Cum semivocales et liquidae facillime inter se permutentur[2] (cf. sanscr. vāri lat. mare, sanscr. dravana, gr. δρόμος), concedendum est fieri potuisse, ut digamma in consonas liquidas mutaretur. Ita μάλλος cum voce vellus, μάρπτω cum sanscr. vark (vrkas lupus) cohaeret. Hesychius tradit, μαλευρον pro ἄλευρον (i. e. ϝαλευρον, a rad. ϝαλ), μολπίς pro ἐλπίς (i. e. ϝελπίς) dici, αμνός ex ἀϝνός oritur.

Buttmannus et Giesius putant digamma in nonnullis vocibus in γ mutatum esse, quorum sententiam non omnino improbat Curtius[3]. Hesychius enim glossas praebet γῆρα, γάμμα pro ἦμα, γετος = γέτος pro ἔτος, γεντο[4] pro ϝέλατο i. e. ἕλατο (ut κέντο Aeolis dicunt pro ἐκέλετο) simil. Cum vero eae glossae fere omnes ex dialectis Aeolicis et Doricis, in quibus eas voces a digammate incepisse constat, repetitae sint, recte Ahrensius indicat[5], Inscitia eius, quem Hesychius ex scripsit, in iis vocibus γ pro ϝ scriptum est. Atque signo literarum Γ, ϝ, T, Σ saepissime inter se mutata sunt. Ita Ζεὺς ϝελχανός Cretensium ab Hesychio Ζεὺς γελχανός dicitur. Qui deus cum fingatur iuvenilis et imberbis, qui arboribus fronde viridi ornatis circumdatus et gallum dextra tenens in trunco arboris laetus sedeat[6], putaverim vocem ϝέλχανος cohaerere cum radice sanscrita valg, quae significat salire, gaudio, exsultare, unde valgu (i. e. pulcher) descendit[7].

Non credibile est, digamma in alias consonas duriores abiisse. In errore enim versantur, qui φ et π literas in initio vocum saepe ex digammate ortas esse arbitrantur. Neque ex r consona linguarum cognatarum φ ortum est. Quamquam enim φάνω (φονος, φονεύς, fnons) cum sanscr. radice van (ferire, occidere) cohaerere videtur, tamen radix van, ut han (occidere) e dhan exorta est, addo quod pro van iam in lingua sanscr. han invenitur. Vox φωνή (ex φρωνή) deducenda est ad radicem sanscr. svan vel van, i. e. sonare (sonus = m non pro suonus), sed litera σ, a qua antiquitus ea vox incipit, efficitur, ut ϝ in φ abeat[8], de qua v. infra. Voces Ϝάξος pro ϝάξος, πολγος pro ϝολγος i. e. ὄγλος non minore errore scribuntur, quam αμπεσαι, quod verbum Hesychius Laconibus pro ἀμφιέσαι tribuit, legendum est ἀϝέσαι, cum Dorienses ἀμ pro ἀμφὶ adhibuisse videantur[9]. Attamen dubitari non potest, quin fieri potuerit, ut duriores literae labiales cognatarum linguarum in digamma saepius abirent, id quod ex linguis quae vocantur Romanis intellegitur, in quibus non raro p et b in v mutantur[10]. Posteriore aetate digamma plurimarum vocum in spiritum lenem mutatum est, sed recte Curtius contendit digamma, priusquam eam mutationem subierit, in spiritum asperum abiisse, qui in multis vocibus solus reperitur (cf. ἕσπερος, ἑκών, ἑστία), in aliis radicibus una cum spiritu leni servatur (cf. ἕννυμι, αὖμα, ευθής, ἰδεῖν, ἱστορία)[11]. Similī modo f, ph, v in linguis Romanis in b mutari solent[12].

[1]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 45. [2]) Cf. Bopp. Vergl. Gramm. § 20; Diez. Gramm. d. Roman. Spr. I p. 207.
[3]) Cf. Buttm. Lexil. II p. 187; Gies de dial. Aeol. p. 283 seq. Curtius l. l. II. 171 seq.
[4]) Curtius l. l. γεντο undique ad rad. γεν, quae eadem est atque γερ et γελ (sanscr. gar et rapere), a qua radice descendere videtur ἀγρέω pro ἀγρέω.
[5]) Cf. Ahrens. de dial. Dor. p. 62. [6]) Cf. Welcker Griech. Götterlehre II, p. 244 seq.
[7]) Fortasse ϝέλχανος a rad. ϝεγ deducendus, a qua descendit Curtiusque ϝέλχος pro ὄχλος.
[8]) Cf. Bopp. Gloss. sanscr. s. v. van et svan. [9]) Cf. Ahrens. de dial. Dor. p. 347.
[10]) Cf. Diez Vergl. Gramm. d. rom. Spr. I p. 258. 262. 267. [11]) Cf. Curtius l. l. II p. 254.
[12]) Cf. Diez l. l. I p. 262. 240.

Iam enumeraturis nobis radices, quae apud Graecos antiquitus digammate initiali usae sunt, ab iis ordiri placet, quae antiquissimis temporibus in initio vocum literas σϝ habuerunt. Constat autem, linguam Graecam magis quam linguas Germanicas et Slavicas a sono sv abhorrere, quo fit, ut digamma praecedente litera σ haud raro abiciatur, id quod fit in voce σομφός pro σϝομφός (goth. svamms)[1]) in σιγή, σιγάω, σιγηλός, quibuscum vocibus compares, quaeso, verbum antiquum Germanorum medii aevi, in v. σιγάω pro σϝιγάω[2]) (germ. vet. swebên) in v. σάλπιγξ pro σϝάλπιγξ (descendit cum vocibus σύριγξ, συρίζω a rad. svar. sanscr. svṛ, cui notio sonandi inest[3]) In nonnullis vocibus ϝ literam σ subsequentem abit in duriores literas labiales π vel φ ut non modo dualis pronomina σφ, pronomen possessivum σφωΐτερος, casus dualis et pluralis pronominis personalis tertiae personae, pronomina possessiva σφός σφέτερος docent, sed etiam voces σφόγγος, σπόγγος, σπογγιά[4]) σφήξ metathesi ortae ex ϝεσπα (lat. vespa, germ. vet. wefsa). Haud raro autem σ ante digamma abiectum est ut glossae Hesychii ἴγα, ῥίγα (pro ϝίγα) σιώπα probant. Cum vero ϝ paullatim evanesceret, factum est, ut in nullis vocibus pro σϝ spiritus lenis solus inveniatur. Tales voces sunt ἄσμενος, ἥδος, ἥδω, ἧδος, ἰδίω, ἰδίως. Hisce expositis singulas radices digammate ornatas recensemus.

A radice sva (σϝε, σϝο, sanscr. sva, send q a, hva) descendunt pronomina tertiae personae. E rad. σϝε igitur σ abiecto ortae sunt voces ϝοῦ, ϝοῖ, ϝέο, ϝέθεν (sanscr. svatas). ϝοῖ, ϝε, quae in carminibus Homericis sexcentis locis occurrunt. Ad eandem radicem pertinet pronomen possessivum ὅς, ἥ, ὅν pro σϝός, σϝή, σϝόν (sanscr. svas)[5]), quod digammate ornatum σ omisso apud Homerum saepissime legitur. Cum vero sonus literarum σϝ aures Graecorum offenderet, radix σϝε inserto ε in σεϝε mutata est, ut ex τϝε, stirpe pronominis possessivi secundae personae, τεϝε (τεός) factum est[6]). Quoniam autem spiritus asper partes literae σ initialis suscepit, formae Homericae ἑϝοῦ ἑϝοῖ, ἑϝε ex σεϝοῦ, σεϝοῖ σεϝε ortantur, simili modo ab eadem stirpe σεϝε descendit pronomen ἑϝός, quo Homerus multis locis utitur. Eodem modo Dorienses a τεϝε formas ἐοῦς, ἐίν, ἐος deducunt, ut a τεϝε τεοῦς, τεοῦ, τεΐν[7]) Cum vero ϝ praecedente litera σ facillime in φ abeat, ex radice sva stirpes σφε et σφι exortae sunt, ad quas pertinent pronomina possessiva σφος, σφέτερος, sicut casus duales (σφωε, σφωίν) et plurales (σφεῖς, σφῶν = σφείων = σφέων, σφίσι, σφᾶς = σφέας.) Lacones ante φ literam σ in pronomine φιν (pro σφιν) omiserunt[8]) Etiam in vocibus σφῶϊ, σφῶϊν (pro τϝῶϊ) duales pronominis secundae personae et in pronomine possessivo σφωΐτερος ϝ in φ abiit, postquam τ in σ mutatum est. Casus singularis pronominis συ vel τυ (sanscr. tva) praeter nominativum, in quo ϝ vocali vicina abiecta in υ abiit, digammate carent[8]) Linguae Slavicae et Germanicae literam spirantem labialem in omnibus iis vocibus omittunt (slav. sę, goth. seins, sui, scina == suus). Iam vero adverbia Gothica sva (sic), svê (ut, quomodo; contractum est ex svai, casu instrumentali), svasvê (sicut) radici sva

1) Cf. Curtius l. l. nr. 578. 2) Cf. Hoffmann l. l. § 59

3) Cf. Bopp Gloss. sanscr. s. v. svar ad rad. svar (vel splendere) pertinent σείρ (σειρός) σείριος, σέλας, σελήνη, Ἑλένη. Cf. Bopp Vergl. Gramm. § 19 4) Cf. Curtius l. l.

5) Ut pronomen possessivum sva in lingua sanscr. etiam vice pronominis possessivi I et II pers. est, sic ὅς apud Homerum loco pronominis possessivi primae et secundae pers. adhibetur. Cf. Od. I 402. XIII 320.

6) Simili modo ex nomine fit suus, ut tovos tuus, ut Corssen l. l. I, 178 exposuit. Radix sva integra est in voce prisca latina sued (sic). Cf. Corssen l. l. II. 84 7) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 257

7) Cf. Ahrens l. c. p. 261 ψιν Syracusanorum metathesi ortum est, ut ψιν ex σφιν. Cf. Bopp. Vergl. Gramm. § 343

8) Cf. Bopp Vergl. Gramm. § 337 341. Schleicher Lautlehre p. 504

tribuenda sunt. Cum πῶ (quomodo) optime comparari potest adverbium Homericum φῆ = φῆ (ut) quod exortum est ex σφῆ (pro σϝῆ), ut φιν = σφιν, casum instrumentalem efficit. Temere Spitznerus (Excurs. XXV ad Il.) scripturam, quam Zenodotus tradidit[1]), impugnat. Quis enim credat grammaticum Alexandrinum nocem carminibus Homericis inseruisse, quarum usus et notio nem minime perspexisset?

Iam quod usum digammatis attinet, non immerito Hoffmannus aetate, qua carmina Homerica exorta sint, digamma in casibus singularis n pronominis tertiae personae et in pronomine possessivo ὅς ubique valuisse statuit[2]). Loci enim, qui digammati repugnare videntur, facillime sanari possunt, nisi ab interpolatoribus carminibus Homericis inserti sunt. Quid, quod multi loci extant, qui ne literam σ quidem in his vocibus Homeri aetate digamma praecedentem omnino evanuisse docent, cum vocales breves et in Iliade et in Odyssea producantur ante has voces: οὗ, ἕο, ἕθεν, ὅς? Ita Od. XXI, 136 legitur ἀπὸ ϝεο (cf. Il. V, 343, XIII, 163 al.), Il. V, 71, XII, 512, XXIV, 36 τόκει ᾧ (i. σϝῷ), Il. VI, 92, X, 465 al. ἀπὸ ϝέθεν, Il. V, 371, VI, 192, XI, 226, XIII, 376 θυγατέρα ἥν (i. σϝήν), Il. XXII, 307, τό οἱ (i. e. σϝοι), Il. XIV, 92 ἐπίσταιτο ἧσι (σϝῇσι), Il. XI, 330, II, 832 οὐδὲ οὓς (σϝοὺς), Il. XVII, 196 ὤρα ᾧ (i. e. σϝῷ). Etiam Dorienses et Aeoles in his vocibus digamma servaverunt, Alcman enim ϝ scripsisse traditur (e. fr. 96[3]) τὰ ϝὰ κάδεα, in fr. 63 metri causa restituendum est ὃς ϝίδια, neque Pindarus digamma in vocibus οἱ, ὅς plane neglexit[4]). Ex poetis Aeolicis Alcaeus, Sappho, Corinna digamma in pronomine tertiae personae non respuisse perhibentur[5]). Dores Hesychio teste usi sunt ϝιν pro σοι (οἱ legendum est), ϝε pro αὐτοῦ, ϝοι pro αὐτῷ, ϝῷ pro ᾧ[6]). Atque in inscriptionibus titulisque Boeoticis digamma saepe legi constat.

A radice sua (σϝε) etiam ἴδιος originem ducit; constat enim, ut Curtius recte iudicat, e stirpe σϝε et terminatione ϳος (ιος, sanscr. yas), qua ex radicibus nomina adiectiva efficiuntur, literae spiranti ϳ saepe δ pleonasticum addi solet, tum vero aut δj aut ζ efficitur, aut ϳ in vocalem ι solvitur, aut δ quasi paraciticam literam ϳ obiecta solam servatur. Tali modo ex σϝε-ϳος σϝεδ-ϳος, σϝεδ-ιος σϝεδιος σϝεδιος ϝέδιος, denique ex ϝέδιος ἴδιος nascitur[7]). Quam vocem quamquam in carminibus Homericis nullum vestigium digammatis praebet, eam literam per longum tempus servasse, tabulae Heracleenses docent[8]), accedit, quod etiam apud Pindarum Ol. XIII, 49 hiatus vitandi causa ϝίδιος legendum est.

Etiam vocem ἔτης, quae non modo in carminibus Homericis, sed etiam in foedere Eleorum et Evaeensium, quod dialecto Aeolica scriptum Boeckhius ad Ol. L refert, digamma servavit[9]), Benfeius radici sua tribuit[10]). Asota quidem est illa coniectura, cum voces, quibus cognati significantur, haud raro radicem sva contineant, ita sanscr. svasâr (pro svastâr), lat. soror (i. e

[1]) Cf. schol. ad Il. II, 244. XV, 498.
[2]) Cf. Hoffmann l. l. § 110. 142. 148. 161.
[3]) Cf. Bergk Poet. lyr. Graec. p. 95. Ahrens de dial. Dor. p. 43.
[4]) Cf. Boeckh. de metr. Pind. c. XVII.
[5]) Cf. Sapph. fr. 68 (ϝ). fr. 111 (ϝοι) fr. 117 (ϝέθ); Alc. fr. 12 (ϝίδιον) fr. 76 ϝαύτω (i. e. αὐτῷ). Corin. fr. 18 (ϝῷ).
[6]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 56.
[7]) Cf. Curtius l. l. II. p. 201. Bopp ... putat ... antiquum ablativum fuisse et ἴδιος cum sanscr. svadîya, quod constat ex ablativo svat et terminatione îya, confert; sed ea ratio adiectiva possessiva paranti sola est linguae sanscritae. Cf. Bopp. Vergl. Gr. § 405.
[8]) Cf. Ahrens, I. l. 42.
[9]) Cf. Hoffmann l. l. § 139. C. Inscr. nr. 11. Savelsberg de digammo eiusque immutationibus (progr. gymn. Aquisgr. 1864) p. 6.
[10]) Cf. Benf. Wurzellex. II, 202.

mater), goth. svistar, slav. sestra a svasa descendunt, significat svasâr *propriam feminam* (stár enim cum *strî femina* cohaeret)[1]. Cum vero nullum vestigium σ initialis reperiatur, maiore iure ἔτης cum sanscr. vatsas (significat prolem, cognatum) confertur, ut ϝέτος (ἔτος) cum sanscr. vatsa, vatsara (annus) cognatum est et pro ϝέτεος dicitur[2]. Cum voce ϝέτης cohaeret ἑταρος, (ἑταῖρος): spiritus asper me quidem movere non potest, ut illas voces aliis radicibus tribuam, quippe cum omnes voces, quae a digammate incipiunt, postquam ea litera evanuit, spiritu aspero, qui postea in spiritum lenem mutatus est, praeditae fuisse videantur. Itaque Christio assentior, qui ἑταρος cum sanscr. vatsalas (amans, amicus) comparat[3]. Miror, quod Hoffmannus negat[4], vocem ἑταρος digamma requirere, quoniam et ex Odyss. XV, 529 Θεοκλύμενος ἑτάρων et ex Il. XXIII, 137 ἀχνύμενος ἕταρον luculentissime apparet, ϝ literam antiquitus voci illi fuisse. Quamquam ϝ in hac voce, ut in multis aliis, saepissime negligi negari non potest.

A radice σϝεθ descendunt ἔθω, ἐθίζω, ἦθος, e quibus ἦθος et ἔθω apud Homerum digammate utuntur (ϝέθοντες legendum est Il. XVI, 260). Etiam augmentum ει pro η, quo ἐθίζω et ἔθω utuntur (cf. εἴθιζον pro ἐϝέθιζον, εἴθισμαι pro ϝεϝέθισμαι, εἴωθα pro ϝεϝωθα), docet, in his vocibus digamma fuisse. Addo, quod Aeoles εὐέθωκα (i. e. ἐϝέθωκα pro ϝεϝέθωκα) dixisse videntur, ut ex glossa Hesych. εὐεθωκεν, εἴωθεν apparet[5]. Boppius eas voces cum radice sanscr. sâdh (perficere) comparat[6]. At aliud significat sâdh, aliud radix σϝεθ. Equidem non dubito, quin σϝεθ cum sanscr. svadhâ cohaereat, quod compositum est ex sva, stirpe pronominis tert. pers., et dhâ (gr. θη in τίθημι sanscr. dadhâmi); significat igitur ἔθω *se ponere*, vel *aliquid suum facere*[7]. Satis notum est radicem dhâ (graec. θη) ad voces compositas efficiendas et ad verba declinanda saepissime adhiberi. Nam non modo aoristi et futura passivi in lingua Graeca radicem θη ostendunt (cf. e. g. ἐ-παιδεύ-θην, παιδευ-θήσομαι)[8], ut in linguis Germanicis tempus praeteritum eorum verborum, quae a nominibus descendunt[9], radicem dhâ assumit (goth. de in sôkida, salbôda, habaida, germ. vet. suochta, salbôta, habêta), sed etiam verba, quae in syllabam θω exeunt, ut φλεγέθω (i. e. φλόγα τιθέναι), τελέθω, φθινύθω eam radicem praebere mihi quidem videntur. Simili modo ea radix in lingua latina adhibetur, ut verba *condo*, *abdo*, *credo* (sanscr. çraddadhâmi), *perdo*, *vendo*, *pessundo* docent, cum perspicuum est, in illis verbis notionem ponendi inesse.

Tum voces ἑκυρός et ἑκυρή (ϝεκυρή) apud Homerum digammate ornatae sunt. Illas voces a hanc consonam incepisse cernitur ex Il. III, 172: φίλε ἑκυρέ, producitur enim brevis vocalis ε ante ἑκυρέ. Quam ob rem dubitari non potest, quin ἑκυρός e σϝεκυρός ortum sit, conferri potest ἑκυρός cum sanscr. çvaçuras, goth. svaihra, germ. vet. suehur, lat. *socer*, ἑκυρή cum sanscr.

[1] Cf. Bopp. Vergl. Gramm. § 812.
[2] Cf. Christ. Gr. Lautlehre p. 261. Bernhardt. l. l. confert vocem ἕταρος cum sanscr. sahacara, quod constat ex praepositione saha (sa, graec. α, ο, δ in ἅπας, ἄλοχος, ὄπατρος) et verbo car (ire), ita ut eum significet, qui cum aliquo it, qui aliquem comitatur; quam sententiam non probo. Ut ἕταρος, sic etiam ϝέταλος cum vatsalas cohaeret.
[3] Cf. Bopp. Gloss. s. vatsa.
[4] Cf. Hoffm. l. l. § 139.
[5] Laconas ϝῆθος pro ἦθος dixisse prodit Hesychius. cf. Ahrens. de dial. Dor. p. 340.
[6] Cf. Bopp. Gloss. s. v. sâdh.
[7] Etiam in verbis *suesco*, *consuesco*, *assuefacio*, *consuetudo* radix sva inesse videtur.
[8] Cf. Bopp. Gloss. S. s. v. dhâ. Vergl. Gr. § 631. 632.
[9] Jac. Grimm hanc declinationem infirmam vocat (schwache Conjugation).

ἑκυρός, germ. swigar, lat. socrus. Etiam has voces pronomine sva compositas, constat enim ἑκυρός ex sva et śura (vir)[1].

Ex hujus cognatis judicari potest, etiam Graecae radicem σϝαδ fuisse (sanscr. svād, svad), cui originem debent hae voces: ἁνδάνω (r. ἁδ, ἕαδον pro ἔϝαδον (Aeol. εὔαδον[2]) ἑάνδανε pro ἐϝάνδανε, ἕαδα pro ϝέϝαδα), ἥδομαι, ἦδος, ἡδύς (sanscr. svādus, lat. sua(d)vis, anglosax. svet, germ. süss, suasi, osset. goth. sutis, lith. saldus, slav. sladk), ἡδονή, ἅσμενος, ἔδανος, ἔεδνα i. e. ἐϝεδνα (ἕδνα), ἐεδνόω (ἑδνόω), ἐεδνωτής (ἑδνωτής), ex quibus ἁνδάνω[3], ἅσμενος[4], ἦδος[5], ἡδύς[6] (νήδυμος, ἥδυμος, i. e. ϝηδυϝεπής), ἥδυμος (libri νήδυμος exhibent), ἥδομαι[7]), ἔδανος[8]), ἕδνα (ἔϝεδνα)[9]) in carminibus Homericis certissima digammatis utuntur, neque Dores et Aeoles eam literam in his vocibus neglexerunt, id quod cum ex carminibus Pindari et Alcaei[10]), tum ex glossis Hesychii[11]) et inscriptionibus[12]) intellegitur.

Etiam numerale ἕξ antiquitus a ϝ incepit, digamma et in carminibus Homericis[13]) et in inscriptionibus[14]) invenitur, quamquam ne cognatae quidem linguae praeter sanscritam in qua numerale shvas sanscr. shash, lat. sex, goth. saihs respondet, vestigium consonae v praebent. Quis enim neget in Iliadis V. 270 legendum esse: τῶν ϝοι ϝέξ εγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη? Atque in tabulis Heracleensibus extant voces ϝεξήκοντα, ϝεξακάτιοι, ϝείκατι ϝέξ, ϝέκτα.

A binis consonis voces ἰαχή, ἰάχω incepisse ex eo probari potest, quod breves vocales ante eas voces producuntur. Od. X. 323 legitur μέγα ϝιάχουσα (cf. Il. IV, 506, V, 343, XII, 144, XVI, 785, XVII, 317); Il. IV, 456 γένετο ϝιαχή. Attamen, utrum in illis vocibus literam ϝ praecesserit σ aut gutturalis, diiudicari nequit. At apud Homerum non semper adhibetur digamma[15]). Nonne sequitur ex ea re, ut aetate illa, qua carmina Homerica in eam formam, qua hoc tempore gaudemus, redacta sunt, multae voces ϝ una cum σ vel litera gutturali modo servaverint, modo amiserint?[16]) Itaque non est mirum, quod neque apud Homerum, neque apud alios scriptores voces ἰδίω, ἶδος, ἱδρώς, ἱδρόω, quamquam a radice σϝιδ exeunt, ullum vestigium digammatis offerunt[17]). Hactenus de vocibus, quae a σϝ incepisse videntur. Iam de iis quaeramus vocibus, in quibus digamma initiale vocalem praecedit.

Voces ἄναξ, ἀνάσσω, ἀνάσσω (ἤνασσε, ἀνάσσω, i. e. ἐϝάνασσε) ἄνακτωρ, ἀνακτορίης apud Homerum certissima vestigia digammatis ostendunt. Etiam in Alcmanis carminibus ϝάνασσα (fr. 42) et ϝάναξ (fr. 32) leguntur, Εὐρυϝάνασσα (n. pr.) est in recentiore titulo Laconico nr. 1323 et Βανάξβουλος in titulis Creticis 2572, 2577. Et Hesychius testatur in magna Graecia pro ἄναξ βάναξ pronuntiatum esse[18]). De origine illarum vocum, quas Hoffmannus audacius, quam

[1]) Cf. Bopp. Gloss. s. svasura et svaçura. [2]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 39.
[3]) Cf. Hoffmann l. l. § 111, 162. [4]) Cf. Od. IX, 63, 566, X, 134, Il. XIV, 108.
[5]) Cf. Od. XIV, 93, Il. I, 576, XI, 318. [6]) Cf. Il. I, 248, Od. II, 340, XV, 507; Hoffm. l. l.
[7]) Cf. Od. IV, 190, XII, 617, 600, XIII, 79, Il. II, 2, IX, 91, 187, XIV, 242, 253, 357, XVI, 454, XIII, 63 al.
[8]) Cf. Il. XIV, 172 al. [9]) Cf. Hoffm. l. l. § 162, 163. [10]) Cf. Boeckh l. l. Alc. fr. 35, v. 6.
[11]) Cf. Ahrens de Dial. Dor. p. 45, 53. Curtius l. l. nr. 252.
[12]) Corp. Inscr. nr. 1574 Boeckhius pro Γάδοντι (n. pr.) ϝάδοντι restituit.
[13]) Cf. Fleck. in Jahrb. annal. nov. T. 83, l. pr. 4. Leo Meyer (Zeitschr. für vergl. Spr. IX, 434).
[14]) Cf. Ahrens d. Dor. p. 43. Savelsberg l. l. p. 7. [15]) Cf. Hoffm. l. l. § 171.
[16]) Cum ἰάχω cognatum est βοάω vel βοϝάω Laconum (pro ϝοάω). Cf. Ahr. de d. Dor. p. 47.
[17]) Cf. sanscr. svid, svidjāmi, sudo, svēdas [sudor], germ. sei, sveiz, Bopp. Gloss. s. svid, Curtius l. nr. 286.
[18]) Cf. Ahrens d. Dor. p. 45. Boeckhius etiam Pindaro ϝάναξ, ϝανάκτων tribuit.

verso cum vocibus ἀνήρ, Ἄρης, ἄρσην, ἄρνες confert[1]), nihil pro certo affirmaverim. ἀνήρ nullo tempore Ϝ literam habuit, quum ad radicem sanscr. nr (i. e. nar, vir) recedat et α prosthetico utatur.

Nec minus certum est, voces ἔρση, ἐέρση (l. ἐϜέρση), ἐρσήεις (ἐϜερσήεις) digammate non carere[2]). Trahendae enim sunt ad radicem Ϝαρς s. Ϝερ, (sanscr. vrsh, i. e. varsh, cui notio subiecta est pluendi, semen irrigandi, ἔρσ est sanscr. varshas). Eidem radici Boppius non iure vocem ἄρσην (ἄῤῥην pro Ϝάρσην, cf. sanscr. vrshas, taurus) dat, quamquam nulla vestigia digammatis in ea voce reperiuntur[3]). Neque erraveris, si voces ἀρνές, ἀρνειός, Ἄρνη (πολύῤῥην, πολύῤῥηνος pro πολυϜρην), quae non modo apud Homerum[4]), sed etiam apud Aeoles et Dores[5]) digamma ostendunt, illi radici adnumeres.

Tum certissimum digamma est in vocibus, quae a radice ϝας (Ϝας, Ϝες) descendunt. A radice vas (habitare, stabilire, sanscr. vas, goth. vas) repetendae sunt hae voces: ἄστυ (sanscr. vâstu, domus, germ. vet. wist, nostrum Veste fest) ἀστεῖος (pro ϜαστεϜιος, sanscr. vâstavyas = ἀστεῖος), ἄστυ, ἑστία (lat. Vesta), ἑστιάω (ἱστίον ex ἐϜέστιον). In carminibus Homericis voces ἄστυ, Ἀστύαλος, Ἀστύνοος, Ἀστύπυλος, Ἀστυάναξ (l. ϜαστυϜάναξ) digammate praeditae sunt[6]), etiam in inscriptionibus Aeolicis et Corcyraeis Ϝαστυ (Ϝάστιος est Aeolum pro Ϝάστιος) legitur[7]).

Ab altera radice vas (Ϝες), cui notio est vestiendi, originem ducunt hae voces: ἕννυμι pro Ϝέννυμι (goth. vasja respondet sanscr. formae causal. vâsyâmi), εἷμα, ἐσθής, ἐσθής (cf. vestis, vestio, goth. vasti, pallium, germ. vet. wât), ἑανός pro Ϝεσανός. Ex quibus vocibus quin in carminibus Homericis ἕννυμι (Ϝέννυτο, Ϝέσσε, Ϝεσμένος), ἐσθής, εἷμα, ἑανός a digammate incipiant, dubitari non potest[8]). Neque minus voces compositae καταϜεῖνυν (καταϜέννυμι), καταϜειμένος, ἐπιϜειμένος, ἀπιϜέσσασθαι (ἀπιϜέννυμι) digamma ostendunt. Dores autem et Aeoles digamma minime ignorasse ex Hesychio cognoscimus, qui Dores pro εἷμα γῆμα, (l. Ϝῆμα) βεστόν, βεττόν (= sanscr. vastram), Aeoles autem γέμματα (l. Ϝέμματα i. e. Ϝέσματα) pro εἵματα dixisse affirmat[9]).

A radice Ϝαγ (sanscr. bhañg, pronunt. bhandsch) derivandum est ἄγνυμι, cuius tempora apud Homerum firmissimo digammate utuntur[10]) (leguntur Ϝαγνυμενάων, Ϝάγη i. e. ἐϜάγη, ἔϜαξα, ϜεϜαγυῖα (ἐϜαγα, i. e. ἔαγα, sanscr. bhabhanga), ἀϜαγής (ἀαγής) — Etiam Aeoles et Dores in ea voce digamma servarunt, nam Sapph. fr. 2. v. 9 recte Bergkius scribendum esse putat γλῶσσα Ϝέαγε, Hesychii glossae βάγος (ἄγος), βάξον (ἄξον) ad dialectum Doricam pertinent[11]); Hesiodus Ἔργ. v. 664, 693 καυάξαις (i. e. καταϜάξαις) pro κατάξαις adfert. De digammate vocum αὐγή, ἀκτή, ἰωγή (κυματωγή), quamquam ab eadem radice Ϝαγ descendunt, neque ex Homero neque ex dialectis Graecis licet iudicare[12]).

Iam omnes voces, quae ad radicem Ϝαδ[13]) pro Ϝεδ, (sanscr. vad, pronunt. vatsch, lat. vōc

[1]) Cf. Hoffmann § 101 [2]) Cf. Hoffmann l. l. § 149 [3]) Cf. Bopp. Gloss. s. vrsh.
[4]) Cf. Od. IV 85, XVII 240. Il. II 507, VII 0.
[5]) Ab Hesychio glossae βάρνες, βάρνων, βάργος (a. voc.) quae Laconum videntur fuisse, afferuntur. Ϝάρνων (a. p.) in titulo Boeot. nr. 1569 legitur. Cf. Ahr. Dor. p. 45, dial. Aeol. p. 111. Curtius l. l. nr. 490.
[6]) Cf. Hoffmann l. l. 112.
[7]) Cf. Ahrens. d. Aeol. p. 169. Savelsberg. l. l. p. 1. Dores Ϝιστία pro ἑστία, Ϝιστιῶ pro ἑστιῶν dixisse ex Hesychio coniicere licet. Cf. Ahr. d. Dor. p. 55. [8]) Cf. Hoffm. l. l. § 113.
[9]) Cf. Ahrens de Dor. p. 46, d. Aeol. p. 33. [10]) Cf. Hoffm. l. l. § 140.
[11]) Cf. Ahrens de dial. D. p. 48. Etiam Ϝαυτος pro κλύσμα (Hesych.) Laconum fuisse videtur.
[12]) Cf. Curtius II. § 118, 141. [13]) Cf. Bopp. Gloss. s. vad. Curtius l. l. II. p. 47.

voce *vox*, boruss. vel wack, (ewwackêmai = invocamus), germ. vet. wag. giwahtnemo) pertinent, digammatis tenacissimae sunt. In carminibus Homericis digammate ornatae sunt hae voces a radice Fεπ petendae: εἶπον (l. Fεῖπον, ἔFειπον pro ἔFεFεπον, sanscr. avôćam ex avavaćam, Fεῖπε, Fειπεῖν, Fειπών, Fειπόντα), ἔπος (l. Fέπος, sanscr. vacas[1]), ὄψ[2]) (l. Fόψ ...), ὄσσα[3]) (l. Fόσσα ex Fοκjα). Ζεὺς ὁ εὐρύοπα (l. εὐρυFοπα) est Iupiter, qui late sonat (tonat), ut Goebelius firmissimis argumentis usus optime exposuit[4]). Dores et Aeoles digamma in his vocibus servasse et ex Pindari carminibus et ex Hesychio, qui Aeoles γεῖπον (l. Fεῖπον pro Fεῖπον) dixisse testatur, cognoscimus[5]). A radice Fεπ aliena sunt voces, quae tempore praesenti ἐνέπω vel ἐννέπω (pro ἐνσέπω) nituntur, quae voces omnes (cf. ἔσπετε pro ἐνσπετε, ἐνίσπε, ἐνισπες, ἐνισπω) radice σεπ nituntur, ut prisci Latini *insece* pro *dic*, *secuta est* pro *locuta est* dixerunt (cf. germ. vet. segjan)[6]).

Neque vero vocibus εἴρω (dico), ἐρέω (εἴρηκα pro FεFρηκα (FεFρηκα), εἴρημαι digamma defuisse, Hoffmannus probat[7]). Quod autem putat voces εἴρομαι, ἐρέσθαι, ἐρέομαι, ἐρεείνω, quibus interrogandi notio subiecta est, ab iis, quas attulimus, seiungendas esse, cum nulla vestigia digammatis ostendant, in errore versatur. Quamquam enim, si excepero duos locos Odysseae[8]) in quibus Fερέσθαι legendum sit, illae voces digammate carent, tamen hac re nihil probatur, nisi aetate illa, cui carmina Homerica debemus, eam literam iam paullatim evanescere coepisse. Dubium non est, quin omnes eae voces, in quibus notio dicendi vel interrogandi insit, a radice Fρε s. Fερ descendant (cf. sanscr. brû, bravîmi dico, lat. *verbum*, goth. vaurd)[9]). Vides igitur, quae causa sit, quod legatur ἐρρήθην et vocales breves saepe ante literam ρ huius verbi producantur, ut legitur Il. IX, 526 παραῤῥητοί pro παραFρητοί, Od. XVIII, 414 ἐπὶ ῥηθέντι pro FρηθέντΙ. Etiam in dialectis Graecis digamma harum vocum servatur. Grammatici quidem affirmant[10]) Aeoles βρήτωρ pro ῥήτωρ dixisse, in inscriptione Eliaca legitur Fράτρη pro ῥήτρα[11]). — Voces autem ἑρμηνεύς, ἑρμηνεύω (ἕρμαιος) radici σερ (lat. sero) tribuerim[12]).

Difficilius est dictu, quid de verbo ἔχω iudicandum sit. Quam vocem antiquitus a consona incepisse ex Homeri paucis tantum locis fortasse probari potest. Il. XIX, 49 legitur γὰρ ἔχον, X. 264 θαμέες ἔχον, XXII, 412 μογις ἔχον. Fortasse autem quispiam locis illis productiones brevium syllabarum arsi excusari existimaverit. Et permulti quidem loci obstant, quominus voci ἔχειν ubique consona litera initialis tribui possit. Iam vero antiquissimis temporibus eam vocem a consona incepisse, ex augmento ei apparet, quod ex ἐFε aut ἐσε ortum est. Curtius ἔχω pro σεχω dictum esse putat[13]). Equidem Boppii sententiam amplexus[14]) puto voces ἔχω, εἶχον, ἕξω, ἑκτός, ἕκτος radice Fεχ niti, primum, quod litera σ spirans in initio vocum multo prius, quam digamma evanuit, pariterque credibile est, etiam aetate Pindari, in cuius carminibus voci ἔχω hiatus illicite vitandi causa consona initialis danda est[15]), σ spirans initiale in nonnullis vocibus pronuntiatum esse, tum quod cognatae linguae fere omnes illam radicem ostendunt (sanscr.

1) Cf. Bossl. l. l. § 117. 2) Cf. Od. X, 191. XII, 59. 160. Il. II, 182.
3) Cf. Od. I, 282. II, 216. Il. II, 93.
4) Cf. Zeitschr. für österr. Gymn. IX, 753. Fortasse ad eandem radicem pertinet goth. hvopan (gloriari. hvaivop gloriatus sum) cf. E. Schulze Goth. Gloss. s. hvopan. 5) Cf. Boeckh l. l. Ahrens. de dial. Aeol. p. 32. 66. 171.
6) Cf. Curtius l. l. II. p. 55. 7) Cf. Bossl. l. l. § 151. 8) Cf. Od. I, 405. III, 77.
9) Voces ῥῆμα et ῥῆσις ab illa stirpe descendere patet, eidem Curtius l. l. I, 208 voces εἰρήνη et σπριζω pro FειFρῆνα adnumerat. 10) Cf. Ahrens. d. Aeol. p. 34. 11) Cf. Inscr. I. p. 25. Savelsberg l. l.
12) Cf. Od. XV, 460. XVIII, 294. hymn. in Ap. v. 184. 13) Cf. Curtius l. l. I p. 87. 161. 647.
14) Cf. Bopp Gloss. s. sah. Vergl. Gr. § 442. 15) Cf. Boeckh. l. l.

sch — vahâmi (veho), scnd. ubâmi, lat. vehe (via), goth. vag — vagja moveo, vigs = via, lith. wedu, slav. vesen (veho), denique quod voces ὀχέομαι, ὀχεύω, ὄχος (sanscr. vahas) ὄχημα, ὄχλος, ὀχλέω, ὀχεύς, quae a radice Fεχ descendunt, cum ἔχω cohaerent. Nam quod illis vocibus et cognatarum linguarum notio movendi, vehendi inest, ex ea re nihil probaveris, nisi antiquitus inesse ἔχειν vim movendi fuisse, quae notio etiam in vocibus compositis ἐπέχω, παρέχω, ἀνέχω inest. Vocibus autem ὀχέομαι, ὄχος, et quae cum iis cohaerent, digamma fuisse ex Hesychii glossa Fο χανα (ut Ahrensius accusative pro γολανα scribit) ἀγκάλη, ἀντιλαβέως efficitur[1]). Alias autem formas et tempora verbi ἔχειν (σχήσω, ἔσχηκα, ἔσχον, σχέσις, σχεδόν, σχῆμα, ἴσχω pro σισχω (cf. ἴστημι pro σιστημι, ἵημι pro jιjημι, in quibus vocibus i syllabae reduplicatae q. d. vices suscepit) radice σεχ, quae metathesi in σχε mutatur (cf. sanscr. sah, sahami sustineo), oriuntur[2])

A radice Fεργ (facere) descendunt verba ἔοργα (ἔοργα pro FεFοργα, ἐοργὼς pro FεFοργὼς), ἔργον (FεκαFεργός, κFεργός), ἐργάζεσθαι (εἰργαζόμην pro εFεργαζόμην, εἴργασμαι pro FεFεργασμαι), ἔρδειν, ῥέζειν, quae omnes apud Homerum digammatis tenacissimae sunt (cf. sanscr. vrg̃ami, goth. vaurkjan, nostrum wirken)[3]). Ante ῥέζειν saepissime breves vocales producuntur, ex qua re nobis concludere licet, ῥέζειν aetate Homeri e digammate incepisse[4]). Fερδειν ex Fεργ sic exortum est, ut ex Fεργ addito j (sanscr. ya cf. nahyati pavit, lat. i tertiae declinationis, cf. capio, goth. ja cf. hafja tollo)[5]) Fεργjω factum sit, ex γj efficitur ζ, quod, cum ζ literae δj contineat et Fέρζειν asperius sonat, δ solum relinquit. Cum vero ex Fεργ facillime metathesi adhibita Fρεγ prodeat, addito j ex Fρεγjω vel Fρεδjω factum est Fρέζω (ῥέζω)[6]) Etiam dialecti digamma servarunt; in inscriptione Eliaca (C. I. 1, p. 28) legitur Fάργον pro ἔργον, Lacones βεργον, γαβεργός, i. e. γεωργός dixisse prodit Hesychius[7]), neque magis Aeoles digamma omittunt[8])

Ad radicem Fεργ (includere, sanscr. vrg̃, pronunt. vardsch, vrnagmi arceo, goth. varka . . .) pertinent voces ἔργω (ἐFέργω, ἐFέρχατο, Fερχατο pro FεFέρχατο cf. Od. IX, 221), εἴργω (εἴργνυμι pro ἐFέργνυμι, εἱργμός, εἱρκτή), ἐργαθεῖν (ἀFεργάθειν)[9]), quae apud Homerum digammate non carent[10]) Eidem radici Fεργ vocem ἕρκος (Fερκος), quae digammatis indicia multis locis Homeri offert[11]), dederim.

Etiam ἐρύω (Fέρυσσαν, Fερύοντο, Fειρύσαντο, Fειρύαται, Fερυσάρματες Homer.) e digammate incepit[12]). Cum voce ἐρύω cohaerent ἐρύκω et ἐρητύω, quamquam ἐρητύω digamma non servavit. Hoffmannus recte iudicat, voces ῥυστάζω, ῥῦμα, ῥυτήρ ex ἐρύω per syncopen ortas esse, quippe ante quas vocales producantur. Omnes illas voces radice Fρυ s. Fερ (sanscr. vr — servare, arcere, goth. var — varja, germ. vet. weriu (nostrum wehre)) nixi videntur.

Latissime patet radix Fελ s. Fαλ, e qua quae voces εἴλω, εἰλέω (torquere, volvere, se contrahere, urgere), εἴλαρ, εἰλίποδες descendunt, nemo dubitaverit. Quae voces excepta voce compo-

[1]) Cf. Ahr. d. Dor. p. 55. Il. XIV, 409. Apud Homerum legitur συνοχωκότε i. e. συνεFοχωκότε, Hesychius glossam ἐοχμασ[ι] (ἐνοχμασι) συνεχομένη praebet.
[2]) Curtius suo iure voces σχολή, ὄχυρος, ὀχυρός radici σεχ tribuit.
[3]) Cf. Hoffmann l. l. § 119. Voces ὄργανον et ὀργιον (a rad. Fεργ) apud Homerum vestigia digammatis non praebent.
[4]) Cf. Od. IV, 690, V, 102, XVII, 211, XVIII, 15. Il. IV, 62, VIII, 250 al.
[5]) Cf. Bopp. Sanscr. Gramm. § 271.
[6]) Cf. Curtius l. l. II, p. 163 seq.
[7]) Pindarum digamma in his vocibus non neglexisse affirmat Boeckhius. Laconum vel Aeolum fuit Fέργων pro ἔργων.
[8]) Cf. Ahrens d. Dor. p. 46. Aeol. p. 32.
[9]) Cf. Curtius l. l. nr. 141.
[10]) Cf. Hoffm. l. l. § 46.
[11]) Cf. Il. I, 284 al.
[12]) Cf. Hoffm. l. l. § 132.

sita εἴλετο δέ, apud Homerum multis locis digamma servarunt, verbi εἴλω hae formae reperiuntur ϝέλσαν, ϝέλσαι, ἐϝέλσαι, ϝέλσας, ἔϝελμαι pro ϝεϝελμαι, ἐϝελμένος, ἐϝάλην, ϝάλεν (pro ϝάλησαν), ϝαλῆναι, ϝαλήμεναι, ϝαλείς.[1] Ab εἴλω (rad. ϝελ) etiam voces οὐλαμός[2] et οὖλος[3] (l. ϝούλαμος ϝοῦλος = densus) deducendae sunt, nam οὖλος, quae pro ὅλος legitur, ex σολϝος (cf salvus) orta est. — In tabulis Heracleensibus legitur ἐγϝηληθίωντι pro ἐκϝηληθίωντι i. e. ἐξειληθῶσι (a ϝηλέω pro εἰλέω)[4] Et Lacones pro εἴλημα βέλημα, pro Οὐλὴ βελλα (i. e. ϝελλη) dicisse ex Hesychii glossis βέλημα, βιλλαμμόστας, βελλάρχας apparet, severioris Doridis fuit ϝηλιώμενοι pro εἰλούμενοι, Lacones pro εἴλεσθαι ϝήλεσθαι dixerunt Addo, quod in titulo Boeotico ϝιλαρχίοντες legitur[5]) Atque cum Hesychii glossa sit ἀβέλλει· σπαίρει, fortasse a vero non aberraveris, si voces πάλλω, ἄελλα (aeol. ἀβελλα), κολλής a radice ϝελ, quae a prosthetico addito fit ἀϝελ, deducas[6]) Vocem ἅλις (ϝαλις), quae apud Homerum firmissimo digammate utitur[7]), ad radicem ϝελ pertinere patet

Cum radice ϝελ etiam stirps ἑλυ (ϝελυ s. ϝελϝ), quae est in ἐλύω, εἰλύω (pro ϝελύω, lat. volvo, goth. valvja, germ. vet. wellu) cohaeret[8]) Homerus quidem digamma harum vocum servavit[9]) neque vox composita εἰλυφάζω digammate caret[10]).

Ex radice ϝελ aucta stirpe ϝελικ exorta est, ad quam pertinent ἕλιξ, Ἑλίκη, Ἑλίκων, (Ἑλικωνιος) ἑλίκωψ (ἑλικῶπις), ἑλίσσω (pro ϝελικjω, cf goth. valugjan[11]) volvere, involvgan), germ. vet. walgjan walzjo). Quae voces omnes apud Homerum digammate instructae sunt[12]), et Hesychii glossa γελλίξαι (i. e. ϝελλίξαι) συνειλῆσαι ad dialectum Aeolicam pertinet[13])

A radice ϝελ (ϝελο) deducendum est ἁλίσκομαι, quod fortasse cum vocibus ante allatis cohaeret. Homerum digamma in eo verbo non ignorasse constat[14]) Atque ἑάλων ortus ex ἐϝάλων, ἑάλωκα ex ϝεϝάλωκα, Aeoles digamma servasse Hesychii glossa γάλωκε prodit[15])

Voces ἕλκω, ἑλκέω, ἑλκυστάζω, ἑλκηθμός, ὁλκή, ὁλκός (a rad. ϝελκ) antiquissimis temporibus digammo habuisse, et ex augmento ει in voce εἷλκον pro ἔϝελκον, et ex voce αὖλαξ, cui apud Homerum litera spirans labialis concedenda est[16]), cognoscimus, quamquam ἕλκω, ἑλκέω, ἑλκυστάζω in carminibus Homericis nulla fere indicia digammatis prae se ferunt, nam αὖλαξ α prosthetico addito ex αϝλακ-ς, et ὦλξ ex αϝλοκ-ς orta est.

Iam venimus ad radicem ϝιδ (sanscr. vid, lit. vid, goth. vit, slav. vjed), cui notio sciendi, videndi, apparendi subiecta est. Certum est omnes voces, in quibus notio sciendi inest, et apud

---

[1]) Cf. Od. V. 193. VII 230. XI 573. XII. 210 et quos locos Hoffmannus l. l. § 158 et Dindo affert
[2]) Cf. Il. X. 281. XX. 113. [3]) Cf. Od. IV. 51. 299. VI. 201. X. 451 al.
[4]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 42. 45. [5]) Cf. Leake. Travels in Northern Greece vol. II. nr. 31.
[6]) Cf. Savelsberg. l. l. p. 11. [7]) Cf. Hoffm. l. l. § 147.
[8]) A stirpe ϝελ penitus εἴλημα, εἴλετρον (Laconum sunt ϝήλετρον) etiam ἴλιγξ, ἴλιγγος, σάλος, αὐλή deducendae; neque dubium est, quin ϝελ prima pars vocis compositae ἐλελίζω sit. cf. Curtius l. l. I nr. 527.
[9]) Cf. Od. XII 136, 479. V. 403. XX. 352 al. [10]) Cf. Il. XX, 492
[11]) Cf. E. Schulze. Goth. Glossar s. valugjan. Observandi legem illam memorabilem consonarum mutarum mutationis (Lautverschiebungsgesetz) cuius inventor est Iac. Grimmius, secundum quam ex literis tenuibus linguae Graecae (idem valet de lingua latina et sanscrita) in lingua gothica prodeunt aspiratae, in lingua vet. germanica mediae, ex mediis Graecis in lingua gothica tenues (in l. vet. germ. aspiratae), denique ex aspiratis Graecis in lingua gothica mediae (in ling. vet. germ. tenues) cum saepe aliis locis, tum maxime quum inter vocales semivocalium u et j sequentium vel liquidas mutas praecedunt, negligi.
[12]) Cf. Il. I. 98. 317. III. 590. XX. 404. Od. I. 92. IX. 47. XI. 193. XII. 74. 188 al.
[13]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 35. [14]) Cf. Hoffm. l. l. § 130. [15]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 35.
[16]) Cf. Od. XVIII. 375. Il. XIII. 707 al.

Homerum et in dialectis digammatis tenacissimas esse[1]). Huc pertinet οἶδα (sanscr. véda, goth. vait, germ. vet. weis, slav. vjem) pro vjedmi) et quae inde deducuntur formae (ἴδμεν, εἰδῶ, εἰδῶς, ἴδυῖα, ᾔδεα, εἴσομαι, εἰδέναι), sicut ἵστωρ, ἴδρις, ἰδρείη, quae exceptis paucis tantum locis ubique apud Homerum digamma requirunt[2]). Dores digamma in his vocibus servasse et ex Pindaro, apud quem οἶδα, ἴσαμι (= οἶδα), ἴδρις, ab ea litera incipiunt, et ex Hesychio, qui Dores γισάμεναι (l. Ϝισάμεν) pro εἰδέναι dixisse refert, apparet[3]). Ex dialecto Aeolica glossa Hesychii γείδημι (l. Ϝείδημι) ἐπίσταμαι petita est, eodem modo εἰδῶ, εἰδυῖα, ᾔδεα, εἰδήσω a praesenti Ϝείδημι (rad. Ϝειδ) descendere videntur. Neque minus tenaces digammatis sunt voces, in quibus vis videndi inest[4]) (sunt εἶδεν l. ϜεῖΔον pro ἐϜέϜιδον, ἴδεα pro ἔϜιδον, εἰδόμην (l. Ϝειδόμην), ἰδέσθαι[5]). Dores digamma non abiecisse vox βίδεοι vel βίδυοι docet, qua significatur magistratus Spartanorum, quocum Boeckhius comparat ἴδυιους s. εἴδυους Atheniensium, constat enim ἴδυιοι, μάρτυρας, συνίστορας vel indices litium capitalium esse[6]). Tertiam denique locum obtinent eae voces apud Homerum digammate ornatae, in quibus est notio apparendi, sunt εἴδομαι (Ϝεισάμενη, ἐϜεισάμενος), quocum comparen medium sanscr. vedaye, εἶδος (Εἰλειθύη l. Ϝειδοθέη, θεοϜειδής), εἴδωλον[7]). Neque voci ὁράω antiquissimis temporibus digamma defuit, ut ex augmento syllabico ε apparet (ἑώρων pro ἐϜόρων, ἑώρακα pro ϜεϜόρακα). Nititur enim radice Ϝορ, a qua Curtius praeter ὅρομαι deducit voces οὖρος, ἐπίουρος, φρουρός, φρουρά, τιμωρός, πυλωρός, θυρωρός, ὥρα (lat. vereor, goth. vare visan = cautum esse[8]). Quanquam ab Homero digamma omissum videtur, tamen in dialectis non plane evanuit, ut ex Hesychii glossa βώροι ὀφθαλμοί cognoscitur. Cave autem vocibus ὄψομαι et ὄπωπα digamma tribuas, descendunt enim cum vocibus ὄσσομαι, ὄμμα, ὤψ, ὄψις, ὀφθαλμός a radice οπ (sanscr. ak, akshan oculus, iksh videre, lat. oculus, goth. augo, slav. oko), ut Curtius optime exposuit[9]).

A radice Ϝικ (sanscr. vić, vinakmi separo, lat. vito pro evicto, germ. ant. wicha) descendit εἴκω, quod verbum apud Homerum ubique digamma servavit[10]), leguntur saepe voces Ϝεῖξαι, Ϝεῖξαν, Ϝείξασκε, ὑποϜείκω. Aeolas pro εἶξαι pronuntiasse Ϝεῖξαι, ex Hesychio glossa γῖξαι[11]) (l. Ϝῖξαι) χωρῆσαι apparet, etiam apud Alcmanem Laconem fr. 48 legendum est ἔϜειξε.

Ad radicem Ϝελ pertinent hae voces: εἶλον pro ἔϜελον (Ϝελεῖν), ἕλωρ, ἑλώρια. Homerus digamma in iis vocibus non omnino neglexisse[12]) videtur. Cum Dores, qui digamma abiecerunt, futuro δηλῶ[13]) utantur, priscis temporibus praesens Ϝέλλω pro Ϝελμι fuisse existimandum est, quocum sanscr. vr (var, vrnômi eligo, varas electus eximius), goth. viljan = velle (vilja voluntas, germ. vet. wellan) et valjan (germ. vet. waljan eligere, wali optio) slav. voliti (velle) conferre non dubito; cognata sunt cum iis vocibus verba βούλομαι et volo. Quod Curtius negat[14]) ἑλεῖν cum v. βούλομαι cognatum esse, quippe cum in voce ἑλεῖν et in derivatis notio eripiendi insit, constat in forma media vim sibi sumendi, eligendi esse. Attamen αἱρέω ad radicem sanscr. hr (har)

---

1) Cf. Hoffm. l. l. § 121—126. 2) Cf. Hoffm. l. l. § 165. 3) Cf. Ahr. de dial. Dor. p. 342, d. Aeol. p. 156.
4) Cf. Hoffm. l. l. 5) Cf. lat. video = sanscr. vêdmi, videbam facio, ut quis videat.
6) Cf. Boeckh. ad C. Inscr. I. 1. p. 609.
7) Ϝείδομαι etiam Pindarus servavit, fortasse Ϝειδάλλειν ex incerto ab eadem radice petendum est.
8) Cf. Curtius l. l. nr. 502. Οὖρον pro ὅρος (Grenze), quod digammatis vestigia Od. VIII. 124. Il. X, 350 servavit, sicut οὖρος, ὅρος, οὐρά (cauda pro οὖρα) cum sanscr. avaras (inferus, posterior) cohaerere videntur. Cf. Pott. Etym. F. I, 220; Bopp. Gloss. s. avara. 9) Cf. Curt. l. l. II. p. 51. 10) Cf. Hoffm. l. l. § 116.
11) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 171. 12) Cf. Od. XIV, 223. Il. I. 4 al.
13) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 327. 14) Cf. Curtius l. l. II. p. 126. 128. 249.

rapere traherem, nisi Homericum ἀπουρήσσῃσι Il. I, 230 obstaret: qua fit, ut αὐρίω pro Ϝαρίω dictum esse videatur[1]). Ex Ϝελ δ addita stirps Ϝελδ oritur, quae digamma apud Homerum in v. ἔλδομαι, ἐέλδωρ pro ἐϜέλδωρ servavit[2]). Etiam Ϝελπ, cui stirpi tribuendae sunt voces ἔλπω, ἐλπίς, ἐλπίζω, ἔλπωρη, a radice Ϝελ cui litera π addita est (cf. volup in v. volupe et voluptas), deduxerim. Est enim necessitas quaedam inter notiones optandi et sperandi, quae stirpibus Ϝελδ et Ϝελπ insunt. Voces ἔλπω (ἔολπα i. e. ϜέϜολπα) ἔλπωρη, ἐλπίς, Ἐλπήνωρ certissimum digamma apud Homerum praebent[3]).

Tum ὠθέω, cuius stirps est Ϝωθ (sanscr. vâdh s. bâdh = aerere, causat. vâdhayâmi = ὠθέω), apud Homerum vestigia digammatis ostendit[4]), ἔωσα ex ἔϜωσα ortum est.

Vocem ἐῤῥω digamma non defuisse et ex Homero[5]) et ex glossis Hesychii βέῤῥης· δραπέτης et βαρρεῖ· δραπετεύει[6]) (sunt Laconum) colligas. Fortasse cohaeret Ϝεῤῥω cum radice sanscr. vrt (vart, lat. verto), ita ut ex Ϝερτω Ϝερσω, ex Ϝερσω autem Ϝεῤῥω prodierit.

A radice Ϝεκ (sanscr. vaś ex vak, vaśmi = desidero s. volo) originem ducunt voces ἑκών, (ἀέκων ex ἀϜέκων), ἕκητι (ἀϜέκητι), ἕκηλος, quae apud Homerum digammatis tenaces sunt[1]). Lacones βέκηλος pro ἕκηλος pronuntiasse Hesychius refert, idem glossas γέγκαλον (l. Ϝέκαλον) ἥσυχον, γέκαθα (l. Ϝέκαθα) ἑκόντα exhibet, quae Aeolum fuisse videntur[8]). Atque εὔκηλος ex ἐϜέκηλος ortum esse recte iudicat Buttmannus[9]).

Neque digammate apud Homerum carent voces ἑκάς (ἑκάεργος l. ϜεκάϜεργος, Ἑκάβη, Ἑκαμήδη, ἑκηβόλος, ἑκηβολίας), ἑκατερθεν, ἕκατος (ἑκατηβόλος). Teste Hoffmanno, qui multis locis Homericis collatis omnes eas voces a contona litera incepisse ostendit, eas, voce ἑκεῖ Latinorum accita, a initiale babuisse opinatus est[10]). Digamma enim iis fuisse ex glossa Hesychii βέκας (Lacones pro Ϝεκας) apparet[11]). Fortasse illae voces cum radice Ϝικ (sanscr. viś, germ. vei wicho) cohaerent[12]).

Etiam ἔθνος in carminibus Homericis certissima vestigia digammatis praebet[13]), quam vocem Benfeius optime ad radicem Ϝεθ, sanscr. vrdh (vardh) reducit, vrdh significat crescere[14]). Etenim quum r in lingua sanscrita vocalis sit et ex ar ortus[15]), ex vrdh facile vadh (gr. Ϝεθ) prodire potuit. Quid, quod ipso in lingua sanscrita radix vah (crescere) ex vardh orta est? Ad radicem Ϝεθ (crescere) etiam vox ἔθειρα (crines) pertinere videtur, cui tribus locis Iliadis Ϝ initiale concedendum est[16]). Eodem modo θρίξ a radice trh (crescere) descendit et vox sanscr. rôman = crines, a radice ruh[17]) (crescere).

Tum voces οἶκος (οἶκοι, οἴκαδε), οἰκίον, οἰκίω digammate et in Iliade et in Odyssea utuntur firmissimo[18]). Neque vero Dorienses eam literam in illis vocibus neglexerunt, ex quorum dialecto Pindarus Ϝοῖκος petivit, in inscriptionibus Boeoticis legitur Ϝοικίας pro οἰκίας, ἔοικος ex ἔϜοικος oritur. Quae voces omnes radice Ϝικ nituntur, sanscr. viś pro vik ingredi, unde viśas

---

1) In inscriptione quadam Cretensi legitur ἀϜρηλ(ίοισιν) ρ in λ mutato. 2) Cf. Hoffmann l. l. § 47.
3) Cf. Hoffmann § 148. 4) Cf. Il. XVI, 563. 5) Cf. Hoffm. l. l. § 138.
6) Ahrens d. Dor. p. 46. 7) Hoffm. l. l. § 134. 8) Ahr. de dial. Dor. p. 46. 53.
9) Buttm. Lexil. I, 146. 10) Cf. Hoffm. l. l. § 116. 11) Cf. Ahr. d. Dor. p. 49.
11) Cf. Bopp. Gloss. s. vic. 13) Cf. Hoffm. l. l. § 139.
14) Cf. Benfey Wurzell. I 43. II 56. Bopp. Gloss. s. vah. Bernhardi, l. l. p. 15.
15) Cf. Bopp. Krit. Gramm. d. Sanscr. p. 10. 16) Cf. Il. VIII 42. XVI 795, XXII. 315.
17) Cf. Benfey Wl. I 92. Bernhardi l. l. 18) Cf. Hoffm. § 128. 129.

ϝοῖκος, lat. vicus, goth. veihs, germ. vet. wich cf. Westhald, borussi vet. waia, palou. vires exeunt. Boppius nimis audacter ἴκω ex ϝίκω explicat[1]).

Vox ἕλος digamma servavit Il. IV, 483. Etiam in tabula illa, in qua foedus Eleorum et Evacusium inscriptum est, et in nummis constanter ϝαλεῖοι s. ϝαλεῖος dicuntur[2]). Ἦλις, gentinum nomen est ϝᾶλις. Vides igitur, Boppium minus recte ἕλος cum sanscr. saras (aqua fluens) comparare, iure autem cum s. ἕλος *Velinus* et *vallis* comparantur[3]).

Certissimo digammate utuntur voces ἔαρ pro ϝέαρ (sanscr. vatsara, vasantas lat. ver, lith. vasara *aestas*, slav. vesna), ἦρ, ἐαρινός s. εἰαρινός[4]). Praeter Homerum[5]) etiam Dores et Aeoles digamma servaverunt; Hesychius cum Laconibus βηρανθεμον (νάρκισσον) pro ἠρανθεμον, Boeotis γιαρος (l. ϝιαρος) pro ἔαρο, tribuere videtur[6]). Non minus v. ἔτος pro ϝέτος (sanscr. vatsas, vatsara, lat. vetus, slav. vetuchu. alt) apud Homerum et in dialectis Doriensium et Aeolum digamma servavit, neque dubito, quin ἐτώσιος (vanus, irritus), quae vox digammate ornata erat[7]), ad eandem radicem pertineat. In tabulis Heracleensibus leguntur hae formae vocis ἔτος ϝέτος, ϝέτεος, ϝέτει, ϝέτη, ϝετέων, in inscriptionibus Boeoticis ϝέτια[8]), ϝικατιϝέτιες. Laconicum erat βέτος pro ἔτος, unde διαβέτης, magistratus cuiusdam nomen, derivatur. In πέρυσι ϝ in υ mutatum est, respondet enim sanscr. parut *anno praeterito*, quod constat ex para (sinus) et ut, quod contractum est ex vat[9])

Miror, quod Hoffmannus de vocibus ἕσπερος, ἑσπέριος, ἑσπέρα (cf. vesper) nullam mentionem facit, quamquam certissimo digammate utuntur[10]), etiam Sappho in fr. 95 ϝέσπερος offert.

Tum ϝ initiale fuit in voc. ἴσος (ἴσϝος i. e. ἔϝισος) eiusque derivatis ἰσόθεος, ἰσόμορος, Ἴσανδρος ἰσάζω, ἰσόω, ἰσοφαρίζω, ἴσκω (εἴσκω l. ϝεϝίσκω s. ἐϝίσκω, ϝέϝισκον)[11]). Doriensis pro ἴσος βίσος pronuntiasse affirmat Hesychius; ne Pindarus quidem digamma in voce ἴσος neglexit, ϝισοτελιαν in titulis Boeoticis (C. I. nr. 1562, 1563) legimus. Lesbiacum ϝισσον ex ϝίσϝον ortum esse Curtius iudicat[12])

Ex numeralibus praeter ἕξ, εἴκοσι (ἐϝείκοσι), εἰκοστός (ἐϝεικοστός, sanscr. vinçati, lat. viginti) apud Homerum digamma ostendunt[13]), ϝίκατι vel ϝείκατι cum compositis ϝικατίδειον, ϝικατιπεδον tabulae Heracleenses tradunt, Lacones βείκατι pro εἴκοσι dixisse Hesychius testatur[14]), Boeotos ϝίκατι pronuntiasse ex v. ϝικατιϝέτιες cognoscimus[15])

Voces ἰτέα, ἴτυς a digammate inchoare et ex Homero[16]) et ex grammaticis, qui Aeoles et Dorienses ϝίτυς, ϝιτέα, βίτυς dixisse tradunt, apparet[17]). Conferri possunt cum iis vocibus sanscr. vêtasa (arundinis species) et vîtika (vinculum), lat. vitex vitis, germ. vet. wido *salix*. In vocibus οἶσος, οἰσύα ϝ in o mutatum est.

Etiam ἴον cum compositis ἰοδνεφής, ἰοειδής (l. ϝιοϝειδης), οἶος s antiqua digammatis in carmi

1) Cf. Gloss. Sanscr. s. vis
2) Cf. Savelsberg l. l. p. 6, Ahrens de dial. Aeol. p. 170. ϝάλειοι et ϝάλειτας leguntur in inscr. nr. 1568 s. III
3) Cf. Bopp. Vergl. Gramm. § 000. Curtius l. l. I. p. 050.
4) Cf. Hoffm. l. l. § 143
5) Cf. Od. I 16, II, 60 102 IV 00 VII 001 XI, 000 Il. II 030 al.
6) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 47 de Aeol. p. 171
7) Cf. Od. XXII 273.
8) Ahrens de dial. Aeol. p. 170 C. Inscr. nr. 1569. 1570. Ahr. Dial. Dor. p. 48, Boeckh. ed. C. I. I p. 011
9) Pott. Etym. F. I, 124 II, 260
10) Cf. Od. I, 422 II 257 004 VIII, 129, IX 300 400 XV 000 XVI, 452 al.
11) Cf. Hoffm. l. l. § 130
12) Curtius l. l. I nr. 002 Savelsberg l. l.
13) Cf. Hoffm. l. l. § 145
14) Cf. Ahr. d. Dor. p. 40 070 Savelsberg l. l.
15) Cf. C. I. nr. 1692
16) Cf. Od. X, 510, Il. IV 482, V 794.
17) Cf. Ahrens de d. Dor. p. 56 d. Aeol. p. 00

rubus Homericum[1]) reliquit, id quod fugisse videtur Hoffmannum, Aeoles Hesychio teste γιά (l. ϝιά) pro ίαν dixerunt.

Tum omnes voces, quae a radice ϝι s. ϝιν descendunt apud Homerum digammate usi videntur[2]). Leguntur hae voces: ἶς, ἶνες, ἰνίον, ἶφι, ἴφιος, ἴφθιμος, Ἰφικλος, (Ἰφικλῆειος), Ἴφιτος, (Ἰφιτίδης), Ἰφινόος, Ἰφιδάμας, Ἶφις, Ἰάνασσα (l. ϝιϝάνασσα), Ἴασος, Ἴκαρος (Ἰκάριος), Ἴτων (cf. vis-vires). Neque dialecti digamma neglexerunt, cum Hesychius glossam γίς (l. ϝίς) ἰσχύς praebeat, βίσχυν (pro ϝίσχυν) Laconicum adverbium erat pro σφόδρα[3]).

Digammatis tenacissima est vox οἶνος (lat. vinum, germ. vet. win) cum compositis et derivatis[4]). Leguntur in carminibus Homericis οἶνος, οἰνοχοεύω, οἰνοχόος, οἰνοποτάζω, οἰνόω, οἰνίζομαι, οἶνοψ, οἰνοχόος, οἰνοβαρείων, οἰνοβαρής, οἰνοποτήρ, οἰνοπληθής, οἰνόπεδος, Οἶνοψ (n. pr.), Οἰνεύς, Οἰνόμαος, Οἰνείδης. Etiam Aeoles digamma in hisce vocibus servasse constat; et Βοινῶ̈ος in titulo Cretico nr. 2576 legitur; praeter illam vocem Laconum fuisse videntur ϝοινοκρατίς pro οἰνοχόη, ϝοινός, (κέρκας, cf. οἰνάς)[5]).

Vocì ἀρήμενος Od. VI, 2, XI, 136 (legitur ὕπνῳ καὶ καμάτῳ ἀρημένος) digamma dederim: pertinere mihi videtur ad radicem gvar, a qua sanscr. guru, lat. gravis, graec. βαρύς deduxerim[6]).

Vocem ἕκαστος antiquitus a consona incepisse patet[7]). Curtius ἕκαστος pro ἑνκαστος, quod eius sententia ex numerali εν (i. e. σεν, cf. singuli, εἷς pro σενς) et καστος (pro κασσος) constat, dictum esse putat[8]), Boppius ἕκαστος et ἑκάτερος ad sanscr. numerale êka (unus) reducit[9]), Hoffmannus denique ἕκαστος cum ἑκάς cohaerere putat, ita ut significet vel eum, qui longissime abest, deinde quemque[10]). Utrum Curtii an Boppii sententia magis probanda sit, in medio relinquam.

Parum recte I. Bekkerus et Hoffmannus voci ἵεμαι (cupio) digamma tribuunt[11]), quamquam ἵεμαι consonam initialem habuisse certum est. Sed redeundum est ad radicem i (ire, cupere), quae in lingua sanscrita vocali addita yâ, in lingua graeca jε vel jα fit, ex jίjεμαι j omisso ἵεμαι, ex jίεμαι ἵεμαι efficitur. Quae cum ita sint, putat apud Homerum jίεμενος i. e. jιεμενος pro ἱέμενος legendum esse.

Tum Hoffmannus et I. Bekkerus voces ἔοικα, ἔιμκαν, εἰκώς, εἴκελος, ἴκελος a radice ϝικ deducunt[12]). Bekkerus scribit ϝέϝοικα, ϝεϝίκτην, ϝεικός, ϝείκελος, ϝίκελος, ἐπιϝείκελος. Aliam viam originis radicis ικ reperiendae ingressus est Curtius, qui glossa Hesychii δείκελα εἰκόνες citatae Boppio ex cum radice sanscr. dik i. e. dik (unde Boppio auctore δείκνυμι, δίκη, δικάω descendunt) comparanti[13]) innotuit, putat eam ex δικ litera j, quam paragoge addita δjικ et ex δjικ δ abiecto jικ, deinde ικ factam esse. Quam sententiam ingeniosam esse et acutam si probaveris, sequitur, ut apud Homerum pro ἔοικα, jέjοικε, pro εἴκελος jείκελος, pro ἴκελος jίκελο, legendum sit. Sed haud scio an tempore, quo κλέα ἀνδρῶν in Iliadem et Odysseam redacta sunt, litera j initialis rarissime adlabata sit. Accedit, quod ἶσος certissime digammate utitur neque dubium sit, quin ἶσος cum ἔοικα, quod cum radice ικ cognatum est, cohaereat. Curtius

[1]) Cf. Od. V, 72, IV, 135, IX, 426, Il. XI, 296 et XIII, 850 al. [2]) Cf. Hoffmann l. l. § 126, 127.
[3]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 47. [4]) Cf. Hoffm. l. l. § 128. [5]) Cf. Ahrens d. Aeol. p. 33.
[6]) Curtius ad radicem gar trahit βαρύς, βάζζης pro βαδβής cf. l. l. I. nr. 534.
[7]) Cf. Hoffm. l. l. § 114. [8]) Cf. Curtius II. p. 56. [9]) Cf. Bopp. Vergl. Gr. § 308.
[10]) Cf. Hoffm. § 120. [11]) Cf. Hoffm. l. l. 120. [12]) Cf. Hoffm. l. l. § 13.
[13]) Cf. Bopp. Gloss. s. v. dic. Curtius l. l. II. p. 227 sqq.

Leberkum et Thierschium secutus etiam vocem ἰωκή et ἰωχμός quas a consona apud Homerum inchoare patet [1], ne δίωκη et δίωγμος explicat neque cum διώκω j quasi parasitico addito cohaerere existimat. Mihi tamen nunquam persuaderi poterit, Graecos sonum j ideo adamasse, ut consonae ante vocalem causam j adicerent, quem Romani quidem a sono ji et vu quam maxime abhorreant. — Credibilius est, vocem εὐνατήρας, cui Bekkerus Il. VI, 378, XXII 473 digamma concedit, j initiali instructam fuisse (ἰευνατήρας s. jeventήρας unde lat. *janitrices*) [2].

Difficilius est dictu, quid de voce ὡς (*ut*, *quomodo*) iudicandum sit, quam a consona incepisse ex eo apparet, quod saepissime breves syllabas ante ὡς producuntur [3]), omitto etiam ex hiatu illicito vim consonae initialis cognosci. — Curtius ὡς ex jως ortum esse [4]) et a voce ὅς, sanscr. yas, descendere putat, quod si ita se habet, ὡς sanscr. yât respondet. Non negaverim ὅς idem esse atque sanscr yas, quod utitur stirpe demonstrativa i. At ὅς (ex jo,) non magis apud Homerum quam yas in lingua sandica [5]) vim demonstrativam abiecit et vim relativam particulis q. v. copulativis τέ, πέρ, ῥά, γέ additis exercet. Quamobrem audeo contendere antiquissimis temporibus praeter ὅς ex jος alteram vocem *Fός*, cui vim relativam tribuerim fuisse, a qua adverbium ὡς pro *Fως* deducendum est. Adde quod in inscriptione Locrica a Rossio edita *Fοτι* legitur. Quid, quod ne Homerus quidem vocem *Fός* ignorasse videtur, ut ex Od. IV, 126, XIII, 342, XI, 103 al. recte concludere mihi videor. Cum autem et j et v evanuerit, factum est, ut ex jος et *Fος* unum tantum vox ὅς oreretur. Iam in lingua sanscrita stirpe interrogativa tres formas invenit, quas esse *ka* (nom. masc. kas, fem. kâ, neutr. kat) *ku*, *ki* [6]) Quae formae ex una radice *kva* profectae mihi quidem videntur, ex *kva* litera v neglecta factum est *ka*, u vocali omissa oritur *ku*, et ex *kva* *ku*, *ki* sic efficitur, ut a in leviorem vocalem i abeat. Movent me, ut ita iudicem, linguae cognatae. Nam voces latinae *quis*, *quo*, *quam*, *quando*, *ubi* (pro cubi, sanscr. kva, ved. kuha), *uter* (i. e. quoteros, cuter sanscr. kataras), *unde* (pro cunde, sanscr. kutas), *ut* s. *uti* (pro cuti, zend. kutha), *quot*, *quantus*, *qualis* a radice *quo* i. e. *kva* exeunt [7]), eadem radice utuntur voces Gothicae *hvas* (quis, hva pro hvat quid, germ. vet. hver, hvaz) *hvar* (ubi, germ. vet. hvâr, wâ) *hvathar* (germ. vet. hvedar *uter*), *hvath* (quo), *hvathrô* (unde) *hvaeva* (ut), *hveleiks* (germ. vet. walih *qualis*). Neque verisimile est linguas illas literis gutturalibus v parasiticum, quod Curtius in illis vocibus esse putat, addidisse, quippe cum omnes linguae cognatae v post consonas saepius abiciant. Puto igitur etiam Graecis priscis temporibus radicem κ*Fο* fuisse, ex κ*Fο* litera gutturali abiecta *Fο*, digammate neglecto κο, qua radice Ionas usos esse, factum est, ex κ*F* ortum est π in stirpe πο [8]), quae est in vocibus πόθι, πῶ, πόθεν πῶς, ποτε, ποτερος, πόσος, ποῖος, ποσος, voces ὅπως, ὁπποτερος simul ex οκ*F*ως ὁκ*F*ότερος oriuntur, et ἵππος ex ἴκ*F*ος (sanscr. ἀçvas). Simili modo in dialectis Germanicae infarioris, quae legem gothicam mutationis consonarum observant, ex hv linguae gothicae litera h oritur (pro goth. hvar *ubi* pronuntiatur *bo*, pro hvas (quis) *bei*). — Quae cum reputaveris, opus non est ὡς (pro *Fως*) a stirpe reflexiva sva deducere, id quod Lottnerus vult [9]).

[1]) Cf. Hoffm. I. 1 § 101. Lobeck. Elem. p. 91. Curtius I. l. II p. 226.
[2]) Curtius I. l. 1 nr. 423.
[3]) Cf. Od. X, 292 XI 419 XVIII 292. II. II 190, III 2 200 IV 471 V 470 VI 446 VIII 200 XI 57 XIII 534 XVIII 51 XXII 451 et q. l. Hoffmannus adfert I. 1 § 76.
[4]) Cf. Curtius I. 1 p. 171 seq.
[5]) Cf. Jahn, Neue Jahrb. 81, 1 p. 10.
[6]) Cf. Bopp. Vergl. Gr. III § 387 seq.
[7]) Cf. Corssen Vocalismus etc. II p. 902.
[8]) Cf. Curtius I. l. II, p. 53.
[9]) Cf. Zacher. I. vergl. Spr. IX 880.

Praeter eas voces, de quibus copiosius diximus, digammate initiali usae esse videntur hae: ἠνοψ[1] (Ἤνοψ c. pr.), ἧρα (ἐπὶ ἦρα i. e. ἐπὶ Ϝῆρα)[1], ἀμαλλος[2], ὄαρ s. ὤρ cum derivatis ὄαρος, ὀαρίζω, ὀαριστύς, ὀαριστής (Curtius ὄαρ a radice Ϝερ *dicere* deducit)[3], ἀρνειός[1], ἰωή[1], ἠρίον[1] (fortasse ad radicem sanscr. vr (var *tegere*) pertinet), ἧχη (Ϝηχέεις)[4], ἧκα (ἧκιστος)[5], οὐλαί[6], Ἶλος (Ἶλος, Ἰλιονεύς)[1], Ἶρις, Ἶρος, de quarum origine nihil pro certo contenderim.

Iam ad voces, in quibus digamma apud Homerum ante consonam legendum est, transeamus. Digamma enim antiquitus haud raro consonam liquidam ρ praecessisse ex eo apparet, quod multis locis breves syllabae ante ρ producuntur. Etiam duplicatio literae ρ plerumque ex amissa consona initiali (Ϝ vel σ) petenda est.

Producuntur autem breves vocales in Iliade et Odyssea ante has voces digammate ornatas:

1) ῥυστάζω, ῥύομαι, ῥυτήρ, ῥυσός, quae ad radicem Ϝερυ pertinere videntur (Aeolicae sunt voces βρυτήρ, βρυτός)[7].

2) ῥινός (cutis), ῥῖνας (nares); pertinent ad radicem sanscritam vr (var *tegere*), e quo εἶρος, εἶριον (pro Ϝεῖρος), lat. *lana* ex *vlana*, goth. vulla descendunt[8]. Iam Hesychii glossa γρῖνος (i. Ϝρῖνος), quam vox Aeolum fuit, digamma demonstratur; vox Homerica ταλαύρινος ex ταλαϜρινος (*qui clipeum sustinet*) orta est.

3) ῥήγνυμι (ῥηκτός), ῥήσσω, ῥηγμίν, ῥῆγος, ῥώξ, ῥωγαλέος, quae nituntur radice Ϝραγ, unde vocalium vi aucta Ϝρηγ et Ϝρωγ oriuntur (cf. lat. *frag* in v. *frango*, goth. brikan). In carminibus Alcaei Ϝρῆξις legebatur, ut Trypho refert, nomen promontorii Lesbiaci erat Βρῆσσα[9]

4) ῥῖγος, ῥιγέω (ἔῤῥιγα), lat. *frigus*, germ. vet. vriosan.

5) ῥάκος s. λάκος, in carminibus Sapphus legitur βράκος[9] (sanscr. vrašć *scindere*, vrak *sumere*).

6) ῥέπω, ῥόπαλον, ῥάβδος, ῥιπή, ῥωπήιον, quae descendunt a radice Ϝρεπ, (goth. vairpan). Vox καλαῦροψ ex καλαϜροψ orta est, significat fustem laqueo instructum (Strickstab).

7) ῥητός, ῥητήρ (cf. Ϝερεω).

8) ῥίζα. Vox βρίζα e βρίσδα Aeolum ex Ϝρίδja explicanda est. Pertinet ad radicem sanscr. vrdh (vardh, anglosax. vridian *crescere*, goth. vaurts, germ. vet. wurz), a qua etiam βλαστός, βλαστη, βλαστάνω (ex βλαδτος etc.) deducenda sunt[10]. Haud male Hoffmannus voces ῥόδον (Aeol. βρόδον), ῥόδος, Ῥόδιος, ῥοδανός ad eandem radicem refert[11].

9) ῥᾴα (ῥᾴ·ιx facile), Ῥέα (Rhea), quas voces a digammate incepisse ex eo apparet, quod Aeoles βρᾶ, βραδίως, Βραδάμανθυς[12] pronuntiarunt.

10) ῥέζω, de quo antea diximus.

11) ῥίον, quod Benfeius ad radicem sanscr. vrh (e varh, cf. lat. *virga*) rettulit.

Hoffmannus putat, etiam ante λ digamma fuisse in vocibus λαιός, λαιόδιος, λιγύς, λιγυρός;

---

[1] Cf. Hoffmann l. l. § 115, 130, 134, 136, 139, 135, 141. [2] Cf. Od. I, 58.

[3] Cf. Curtius l. l. p. 309. Bekker l. l. § 130. [4] Cf. Od. IV, 72, VII, 150, XI, 632, Il. II, 209.

[5] Cf. Il. XVII, 364, XVIII, 92, 94, XX, 301, Il. XII, 183, XVIII, 596, XXIII, 581. [6] Cf. Il. XIX, 48.

[7] Ahrens de dial. Aeol. p. 34. [8] Cf. Bopp s. v. vr. [9] Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 36 sec.

[10] Cf. Bopp Gloss. s. vrdh, Benfey WI. 1, 78, II, 358 (qui βάδινος (Aeol. βραδινος), ῥόδαμνος pro Ϝρόδαμνος ad eandem stirpem reducit).

[11] Cf. Hoffmann l. l. p. 131—144. Quam Hoffmannus magna diligentia omnes locos, quibus ante ρ syllabae breves producuntur, composuerit, illos afferre mihi opus non est. [12] Cf. Ahrens l. l.

stirpem Fλισ cum germ vlinan cohaerere putat, λιγυς, λιγυρος, λιγδην cum goth thlinban (flingen) et cum germ vet. firbor (firhen, goth thlaihan) confert Sed valde incerta sunt.

Ante alias consonas digamma non legitur neque nisi dentales sequitur Voces enim δείδω, δέος (δεῖος), δειλος, δεινος Δείμος, δειπνιον antiquitus a bina consona incepisse iam ex eo cognosci mus, quod breves syllabae in vocalem exeuntes ante illas producuntur[1]) Postea in locum con sonae obliteratae alterum δ successit, quod legitur in (ἔδδεισεν[2]), ὑποδδείσας[3]), περιδδείσας[4]), ἀδδεές[5]) Puto igitur δείδω ex δFειδω (pro δFειδjω) ita ortum esse, ut ex radice δFι (s δFi) antiquissimis temporibus δFειδjω efficeretur, quod ex δFι-jω δ parasitico inserto ortum est. Fortasse δFι cum sanscr. bhi (timor, bhima δεινός) cohaeret, cum bhi ex dvi ortum esse videa tor, simili modo ex dvas in lingua sandica et latina fit bis (gr. δίς abiecto digammate) Curtius, postquam sententiam eorum qui illas voces cum sanscr. dvish (odisse, iraaci cf ὀδύσσομαι) cognatas esse ducunt, refutavit, δείδω pro δjειδω duci ei stirpe δjι sibi existimat[6]). Magis autem Grassmanni sententiam, qui δFι per metathesin ex διF (sanscr dju aggredi) ortum esse putat, probaverim[7]), quamquam ne tali quidem ratione originis vocis δειδω indagandae nobis opus est Voces illas a digammate incepisse Hesychius testatur, qui Cretenses pro δεδοικα, δεδρακω, (ut pro σε τρε l. e. τFε) dicere affirmat. Schmidtius iusto audacius δεδρακως in δεδορκως mutavit. —

Denique certum est, voces δὴν, δηρὸν apud Homerum a δF incepisse, quum saepissime ante eas voces breves syllabae in vocalem exeuntes producantur (cf ἔτι δὴν μάλα δην, οὐδὲ δὴν, ἐπὶ δηρόν)[8]) Neque dubium est, quin δFὴν s. δFάν, (δαν apud Alcmanem) ad stirpem διF[9]) (sanscr div splendere, unde divam, dju dies, Ζευς pro Δjευς derivantur) reducendum sit eiusque accusa tivum efficiat quo fit, ut δὴν pro διFην s. δjFην dicatur. Ab eadem stirpe dio voces laticae diu, dum, do in quando al. descendunt, ut Corssenius doctissime exposuit[10])

In nonnullis vocibus digamma iam antiquissimis temporibus evanuit, sed certa indicia, ex quibus vis eius literae cognoscitur, reliquit. Sic ex augmento syllabico apparet, a digammate incepisse ὠνεομαι ὦνος, ὠνη (sanscr vasna, lat. venum, veneo, vendo)[11]); οὐρεω (sanscr vri urinare) ἑορ ταζω, ἑορτή (cf Fορταζον, aeol. ερτις pro ἔFροτις), οὐρέω (sanscr vari aqua, lat mare) In aliis voci bus digamma adeo evanuit, ut ne minima quidem vestigia reliquerit Huc pertinent voces ἄγνυμι cum derivatis (rad vam, sanscr vamami = lat. vomo), ἀγκη (sanscr vangk) ἀρνειον (sanscr variyas, vara excellens uro, ex varu = εὐρὺς magnus), ἄριστος (sanscr. varishtas), ὕφαινω (sanscr vâ texere, suere), λυκος pro Fλυκος s. Fυλκος (sanscr vrkas, goth vulfs, slav. vlnka), ὄρτυξ apud Aeoles digamma servasse videtur, ut ex Hesychii glossa γόρτυξ conciliatum (sanscr vartika), pro ἥλιος, quod a radice sanscr. svr (ex svar splendere) descendit, Cretenses et Pamphylii ἀβέλιος pronun tiasse dicuntur[12])

---

[1]) Cf Il V 814, 817 X 184 376 XI 13 31 XIII 394 XIV 387 XVII 211 XXI 29
[2]) Cf Od. X 215 448 XIII 184 Il III 418 X 240 XX 164 al
[3]) Cf Od X 296 Il XII 419 XVIII 199 XXII 269 XXIII 417 al
[4]) Cf Il. XI 508 XV 123 XXI 328 XXIII 892 [5]) Cf Il XXI 481
[6]) Cf I l I p. 201 II p 225 198 [7]) Cf Zeitschr f vergl Spr XI 11
[8]) Cf Od. VI 33 XVII 19 XXII 473, Il VI 139 VIII 126 IX 415 XIII 573, XIV 787 XXIII 850
[9]) Cf Curtius l. l. II p. 146 [10]) Cf Corssen Vocalismus I p 848 II p 149 284.
[11]) Cf Curtius l l I p 295. [12]) Cf Ahrens de dial Dor p. 48

II

DE DIGAMMATE, QUOD SEQUITUR VOCALES ET IN MEDIIS VOCIBUS LEGITUR, EIUSQUE IMMUTATIONIBUS

Qui contendunt Homerum digamma vocali praecedente et in mediis vocibus omnino neglexisse, sibi fingunt poetam, qui neque prosodiae quandam iustam rationem habeat et sensus pulchri et venusti expers sit. Quod seriore aetate Iones literis spirantibus j, ϝ, ς abiectis et contractione vocalium neglecta hiatum valde adamasse videntur, ex ea re nihil probari potest, quam Homerus haud raro vel duas vocales in diphthongum coalescere sinat, quas ne elegantes quidem Attici dicerent coniungere dubitaverunt, ita apud Homerum syllaba ει, adiectivorum in ει, exeuntium non raro cum vocali ο, quae ante ει, legitur, in unam syllabam coalescit (cf. λωτεῦντα pro λωτόεντα). Raro igitur ex diaeresi vocalium, quae in diphthongum coalescere solent, saepe concluditur vocales olim antiquatas litera spirante coniunctas fuisse. Iam quod ad digamma attinet, patet apud Homerum post α *privativum*, quod ante vocales legitur, literam spirantem labialem loram fuisse. Ante vocales enim pro α dicitur αν (cf. lat. in — *insons*, *infelix*, nostrum *un*), ut in ἄνκυδος al. Digamma igitur post α privativum apud Homerum habuisse videntur hae voces: ἄέκων (l. ἀϝέκων), ἀάατι (rad. ϝακ), ἄιστος (l. ἄϝιστος), αιστόω, Αΐδης (l. Ἀϝίδης), Αϊδωνεύς, ἀΐδηλος (l. ἀϝίδηλος), αἴζηλος (l. ἀϝίζηλος pro ἀϝίδηλος, quae vox ex ἀϝίδηλος j pleonastico addito exorta est, ubi Il. II, 318 libri praebent ἀρίζηλον pro ἀϝίζηλον a rad. ϝιδ), ἀϝεμμων, in qua voce radix ϝες inest (libri ανυμαον offerunt, cf. Od. III, 348 al.), ἀέλπτος (l. ἀϝέλπτος a rad. ϝελπ), ἀελπτέω, ἀεργός (l. ἀϝεργός a rad. ϝεργ), ἀεργίη (ἀεργία), ἀεικής (l. ἀϝεικής a rad. ϝικ), ἀϝικῶς, ἀεικέλιος, ἀεκαζόμενος (l. ἀϝεκαζόμενος). Posteriore linguae aetate memoria digammatis obliterata Graeci αν et α adeo inter se mutaverunt, ut ανηλκειαν pro αειληπειαν i. e. ἀϝιχληπίαν, ανιδρωτι pro αιδρωτι dicerent, in κοσμας, cum iusta causa α pro αν nihil permitterent.

Etiam post α *copulativum*, quod ex σα (cf. σαφ, ἅπαξ, sam, sa) exortum est et in ἄλοχος, ακοιτης, ἅπας, ἀθρόος al. legitur, digamma reperitur, si quidem Aristarchus recte iudicat, vocem αϝιαχοι (in libris est αιαχοι) Il. XIII, 41 significare *Troianos conclamantes*, sed magis verisimile est, voce αϝιαχοι significari *mutos*, *tacentes*, quo fit, ut α *privativum*, non *copulativum* voci illi tribuendum sit[1]). Etiam ἀοσσητήρ α *copulativo* utitur, sed nescio an 1. Beckerus audacius ἀϝοσσητήρ scripserit, quum eam vocem ex ἀοσσητήρ (a rad. σακ i. e. σεκ cf. ἕπομαι, σοσσητ. sak, lat. *sec*—*sequor*[2]), non ex ἀϝοσσητηρ ortam esse verisimile sit. Sed a *copulativum* in ο[3]) abiit in voce οϝέτη, (i. e. *aequalis*, eadem aetate cf. ϝέτος), Il. II, 765 legitur: ὄτριχας οἰέτεας (aequales), quo loco Beckerus pro οἰέτεας οϝέτεας scribit, digamma in ea voce sonum vocalis υ habuisse credibile est. Aeoles quidem εττές dixisse vides ex glossis Hesychii ἐτέα, τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει γεννώμενα, κατὰ τὸν αυτοετῆ, υετης ὁ αυτοετής. Etiam ἄεθλον, ἀέθλιος α copulativum uti videntur (cf. lat. *vas* pro *vade*, goth. vadi, germ. vet. wetti).

1) Sonte Beckerus pro ἀϝιαχοι scribit ἀϝίαχοι, quum ante ϝιάχω breves syllabae producantur.
2) Cf. Curtius l. l. II. p. 47.
3) α, ο, ι ex a prodiisse satis constat.

Denique α *protheticum* ante digamma legitur in vocibus ἀϝέξω (αὔξω, αὐξάνω, sanscr vaksh, sand ucs goth vahsjan *crescere*), ἀϝέλλω (ἀέλλω) cum derivatis ἄελλα et αελλής, ἀϝείρω (αείρω)[1], α *protheticum* etiam vocibus ἀϝής (ἀήρ, Lacones ἀβήρ, Aeolus αὖρο pronuntiarunt) ἄϝημι (ἄημι), ἀϝήτης (ἀήτης), αὖρα pro ἄϝρα (αὖρος ventus pro αϝρος), quae cum radice sanscrita vâ *flare* (goth vó in vaia) cohaerere videntur[2], dederim.

Idem α protheticum ante digamma in voce Aeolica ἀϝυδος est, quae in compositis ῥαψαϝυδος, τραγαϝυδος, κωμαϝυδός, αὐλαϝυδίς, κιθαραϝυδος occurrit, cf. C I I nr 1583, 1584; ἀϝυδος (αοιδος) enim ad radicem sanscritam vad (vadâmi dico), slav vaditi *reprehendere* pertinet, ὕδω ὑδέω ὕδη, corruptam formam sanscr ad sequuntur, αἰδω igitur pro ἀϝείδω, ἀηδὼν pro ἀϝοιδὼν ἀηδων, pro qua voce Demenses ἀβηδων servaverunt, pro ἀϝηδων legitur. Aliter iudicandum est de voce Homerica[3]) κουρίω, cui Savelsbergius α *protheticum* tribuit, Doederleins, cuius sententiam Curtius probat, α pro ανα dici et ἀϝερύω ex ἀνϝερύω explicandum esse censet[4]) Sed αὐ cum voce sanscr ava cohaeret, ut Benarius et Boppius recte indicant, quae stirpe antiquissimis temporibus pronominis demonstrativi erat, quam notionem ava in lingua zendica retinuit[5]) (cf. slav. ono ille, polon ów ille). Vis demonstrativa inest etiam in adverbio αὖ et in v compositis αὐτος (pro quo voce in basi statuae in insula Delo repertae (C I nr 10) legitur αϝυτό[6]), αὖθι, ἐνταῦθα pro ἐνθαῦθα, ἐνταῦθεν, αὖτις, αὖτε, αὐτάρ (cf. lat. *aut*, *autem*) Tum ava vim praepositionis in lingua sanscrita sibi vindicavit, significat *de*, *ab*, *re* — *retro*[7]) Vis igitur praepositionis inest etiam in αὐ voce αὐερύω s. αϝερύω, velim, Beckerum αὐ-ϝερύω scripsisse

In vocibus Homericis ἐϝισος, ἐϝεικοσι (ἐϝεικοστός), ἐϝεδνα, ἐϝέλδωρ, ἐϝέλδομαι, ἐϝέργω, ἐϝέρση, ἐϝερσηεις (Cret ἄϝερσα) ε protheticum ante digamma esse statuimus.

Iam ex augmento syllabico, quod ante vocales legitur, concludi posse, antiquitus augmentum illud consonae initiali praefixum fuisse, non facile quispiam negaverit. Iure igitur Beckerus in carminibus Homericis scripsit ἐϝαπτον, ἐϝεργε, ἐϝαξε, ἐϝανδανε, ἐϝέλκον, ἐϝαδε (s ἑάνδανε), ἐϝάλη simil. Literam autem spirantem labialem infirmissimam fuisse, voces ἐϝήνδανε, ϝήνασε, ἐϝεργον (ἔοργεν) al docent, ac ad antiquissima tempora pertinent neque ex ἐϝένδανε, ἐϝεικοσι (quae vox apud Alcmanem legitur), ἐϝοργον digammate obliterato ortae sunt. Postquam igitur digamma evanuit, tamen plurimae voces augmentum illud syllabicum retinuerunt, eae autem, quae digammate abiecto a vocali ε incipiunt, ε illud cum augmento syllabico in ει contrahere solent. Vides igitur, quomodo ει ex ἐϝε exortum sit, in tribus tantum vocibus ει ex ἐσε explicandum est quae sunt εἷρπον (descendit a radice σερπ, sanscr sarp sarpâmi eo, lat. *serpo*, germ vet. slifu swifu) εἱπόμην (deducendum est a radice σεπ, sanscr sac lat. *sec*—*sequor*), εἷσα, (utitur radice σεδ, sanscr sad, goth sat, cf. slav sedeo, lat. *sed*)[8]) — Sed si perfecta eorum ver-

[1]) Non immerito Savelsberg, l l. ab οὔρος deducit vocem ὀρθό, pro ϝορθό, C. Inscr 1, 2 legitur Ϝορθαγόρας et Hesychius glossam βωρθία ὀρθία tradit. Diederlinus (Gloss Hom l, p 18) etiam ἀπαυρᾶν (ἀπουρας) ex ἀποϝέρω explicat ὄρθρος ex ορϝερω oriatur ut ἀρτάω ex ἀϝερτάω, βάλη ex ἀϝέλη. [2]) Cf. Bopp. Gloss. s. vâ.

[3]) Cf. Il I 459 VIII 325, XII 261 [4]) Curtius l. l. II, p 141

[5]) Cf Bopp Gloss s. v. ava, Vergl Gr § 377—380

[6]) Cf. Savelsberg l. l., haec est inscriptio Ionica, in qua ϝ reperitur

[7]) Gellius N A XV 3 ex voce aufero in αὐ comparat, potest etiam aufferre et aufugere praepositione ab uti cf. C. L. Schneider Gramm. der lat. Spr p. 563 sq.

[8]) Etiam ἐλω fortasse ex ἐσϝελω explicandum est, quam vocem Hesychius texte ἕλω i. e. εἵλω dicebat, radicem σϝε ad sanscr sŭ (i. e. *ire*, *adire*, *commovere*, *convertere*) reducerim.

borum ex ϝεϝε (in iis, quae a litera ε inceperunt, ex εεεε) ortum est. Digamma quidem syllabae reduplicatae q. v. infirmissimum sonum habuisse, ex eo cernitur, quod apud Homerum voces ἔϝοικα, ἔϝοργα, ἐϝεργμένα pro ϝέϝοικα, ϝέϝοργα, ϝεϝεργμένα leguntur. Noli autem putare, voces εἰϝέργυσιν (ita Bekkerus Od. XIV, 289 scripsit) εἰϝωθε (Od. XVII, 394) ex ϝεϝοργειν, ϝεϝωθα explicandas esse et digamma in ε abiisse. Leguntur enim pro ϝεϝοργειν, ϝέϝωθα. Mihi quidem antiquissimam formae reduplicationis ea videtur fuisse, ut consonae initiali radicis diphthongus ει adderetur, quo fit, ut posteriore linguae aetate voces εἴληφα pro λέληφα, εἴληχα pro λέληχα, εἴωθα pro ϝεϝωθα, εἵμαρται pro σέσμαρται (a rad. σμαρ) reperiantur, δείδια, quam formam Homerus servat, postea in δέδια mutatum est. Movent me, ut ita statuam, praeter illas voces linguae cognatae, in lingua sanscrita reduplicatio constat ex consona initiali et vocali radicis (cf. tutoda (pro tatoda) = tutudi), eadem lex reduplicationis est in lingua latina, in lingua gothica, in qua praeteritum eorum verborum, quorum vocalis natura longa est vel in quibus vocalis a positione producitur, syllabam reduplicatam integram servavit, reduplicatio ita efficitur, ut consonae initiali diphthongus ai (= ει) addatur (cf. haihait, germ. vet. hiaz, pro haihaz, i. e. hiess, saislêp, germ. vet. sliaf, slief). Puto igitur, ut exemplo utar, ϝειϝοργα esse quasi primam formam perfecti fuisse, ex qua primum ϝέϝοργα, tum ἔϝοργα, denique ἔοργα ortum sit. Digamma syllabae reduplicatae evanuisse mirum non est, quippe cum plurimae voces, quae a binis consonis incipiunt, consonas initiales reduplicationis vel firmissimas abiciant. Iure enim Boppius contendere videtur, omnia perfecta linguae graecae antiquissimis temporibus reduplicatione ornata esse[1]. Iam ἕστακα pro σέστακα dici ex spiritu aspero apparet, in inscriptione quadam Milesiaca legitur ἀφέσταλκα[2], ex quo intellegitur ἔσταλκα ex ἕσταλκα pro σέσταλκα ortum esse. Quamobrem etiam voces ἔφαλκα, ἔφθορα al. ex σέφαλκα, σέφθορα explicandae sunt. Quid, quod etiam illud, quod partes reduplicationis agit, in nonnullis vocibus omittitur, ut ex εἷμαι, quod pro ϝεσμαι (ex ἔϝεσμαι i. e. ϝεϝεσμαι) legitur, apparet, etiam in voce Homerica ἐέρχαται tota reduplicatio evanuit.

Homerum digamma in initio vocum, quae cum praepositionibus coniunguntur, non neglexisse et ex legibus metricis et ex hiatu non ferendo cernitur. Iure igitur Bekkerus lectiones proposuit ἐϝίδε, προϝιδών, ἀποϝειπεῖν, παρϝειπών, διαϝειπέμεν, ἀπϝερύκε, ἐξϝερύσαντες, προϝέμεσεν, ὑποϝείξεν, ἀποϝέργει, ἐπιϝανδάνει, καταϝειμένον, καταϝείνυον, ἐπιϝίστορα, ἐπιϝελπόμενος, περιϝειδε, διαϝείδεται, περιϝάγνυται, περιϝήχησεν, ἀμφιϝελίσσας, ἀμφιϝέσσεν, ἐπιϝέρπανε, ἐπιϝεισατο, al. Neque in aliis compositis digamma omittitur, ut ex hiatu apparet, ita a radice ϝεργ (ϝέργον) hae voces compositae eveniunt: κακοϝεργός, εὐϝεργής, εὐϝεργεσίη, ὀβριμοϝεργος, ταλαϝεργός, κλυτοϝεργός, a radice ϝεπ (ϝέπος)[3]: ἀματροϝεπής, ἀφαμαρτοϝεπής, ἀπιϝεπής, a radice ϝιδ (ϝεῖδος): ἠεροϝειδής, ἀλλοϝειδής, θεοϝειδής, μυλοϝειδής, a radice ϝετ (ϝέτος): ἐπηϝετανόν, ἐξαϝετες, εἰνάϝετες, τριϝετες, ἑπταϝετες, ἐννεάϝετες, πεντάϝετες, πενταϝετηρόν, a radice ϝιδ (scire): πολυϝιδμείη, πολυϝιδρις, Πολυϝιδος, a radice ϝαδ (a σϝαδ cf. ἥδος): μελιϝηδής, a radice ϝανακ: Καλλιϝάνασσα, a radice ϝες: κακοϝειμων, a radice ϝικ (cedere): μενοϝεικης, a radice ϝαρν: πολυϝαρνι; praeter eas voces leguntur πολυϝηχης, δυσϝηχης, ἀριϝηρες, Κακοϝιλιος, θεοϝει-

1) Cf. Bopp. Vergl. Gramm. § 570 seq. 2) Cf. Buttmann. Ausf. Gramm. § 85.
3) Cf. Mützel. Zeitschr. f. G. 1861 I. p. 74 q. l. A. Goebelius de radice ϝεπ agit.

κλος. Neque tamen Homerus hiatum contractus omnino fugit, id quod apparet ex vocibus Λυκόοργος (cf Il VI, 134, contra Il VI 130, VII, 142, 148 legendum est Λυκόϝεργος). θεουδής (cf Od VI 121, XIX, 364) vocem θεουδής, Buttmannus et Hoffmannus¹) false ex θεοϝδής explicant; putant enim vocem θεουδής ex θεός et ἄϝδης, quod ad verbum δείδω et nomen substantivum δέος, reducendum sit, compositam esse.

Iam quod ad usum digammatis in mediis verbis et in declinationibus nominum et verborum attinet antiquissimis temporibus eam literam neglectam non esse et ex inscriptionibus et ex testimoniis grammaticorum cognoscimus. In antiquissimo titulo Cretensi legimus κλέϝο, et κϝτι (cf C I nr 1), in galea Iovis Argivorum legis τοῖ Διϝί (C I nr 29), in alio titulo Argivo πεδάϝοικοι i e μέτοικοι (C I nr 19). Digamma vel pleonastice additum est in voce Βακχοϝαι (C I nr 1569). Priscianus refert, Alcmanem scripsisse δαϝιον πῦρ seque ipsum Δαμοφάϝων, Λαϝοκόϝων in epigrammatibus legisse²). Idem Graecis voces ὄϝις, Δάϝος, ωϝόν tribuit³). Pindarum dixisse αϝάταν i e ἄτην constat. Lacones Hesychio teste αγαϝέσθαι (i ἀγάλλεσθαι) dixerunt⁴). Dubitari igitur non potest quin antiquissimis temporibus Graeci pronuntiaverint ὄϝις, ωϝον (Dor. ὤβεα), αἰϝεί, αϝέλιος, αἰϝών (cf sanscr evas lat aevum aetas (i e aevitas) goth aivs) ὕλϝη (cf silva), ἀλϝαί (αὐλαί, ἀλαί), λαϝός, δῖϝος, νάϝος (sanscr navas lat. novus), ἐννέϝα (sanscr navan, lat. novem) δαϝήρ (sanscr dêvâ lat. levir) σκαιϝός (sanscr savyas lat scaevus), λαιϝός (Cretensium fuit λαῖβα aratum) κρέϝα, (sanscr kravyam lat cruor goth hraiv) ὄγδοϝος (octavus) κλαϝίς (κλεῖς, κλάω pro κλαϝίω, Dor κλᾶϝις, cf clavis claudo), τάϝος (τέως sanscr tâvat), ἦϝος (sanscr yâvat, ἕως), Homerus ἧος offert Dorienses ἆς). Ita in voce Λαϝοκόϝων radix κοϝ inest unde κοέω κοννέω (aspicere, considerare) deducuntur, κοος pro κοϝος (sanscr bhav apparere, khavis splendor) in θυοσκοος legitur. Ceterum digamma iam aetate Homeri in omnibus iis vocibus quas attulimus, evanuisse videtur, sed vocales, inter quas digamma priscis temporibus fuit, non contrahi sed diaeresi mutari solent, voci παῖς tam saepe diaeresis est, ut hoc putaverim Homeri aetate πάϝις pronuntiatum esse; in vasis quidem legitur παΐς vel παῖς (cf sanscr puth), simili modo κλαίω pro κλαϝίω (sanscr krûami facio, lat ...), αἰετός pro αϝετός, dicitur. Quid quod etiam in lingua latina u consona in mediis vocibus iam infirma fuit, ut non evanesceret, synizesi duarum syllabarum non obstaret⁵)?

Arctissime autem, ut in lingua latina v et u quas literas Romani eodem signo significabant, in lingua Graeca ϝ et υ inter se cohaerent, quo factum est, ut saepissime digamma in mediis vocibus et post consonas in vocalem υ mutaretur. Non raro autem digamma inter vocales pro vocali υ adhiberetur, deinde plane obscuretur⁶). Litera υ pro digammate legitur in his vocibus δύο (sanscr dva, goth tvai lat duo, lo δϝι, pro δϝις. δοιοί pro δϝοιοί, δια pro δϝια digamma evanuit, in δίχα, δοιός in e abiit) κύω, κυίσκω sim (sanscr kvi crescere)⁷) ἄρουρα (descendit a stirpe ἀροϝ et ἀροϝω a ἀρόω, Hes Ἐργ v 22 ἀρώμεναι pro ἀρουμεναι legitur), χεῦμα (a rad χεϝ, unde χέος pro χεϝος, χέω oriuntur) καλύω (lat. caleo) κωλύω (lat. calvi) al. Saepissime ex ϝ in υ mutato vocali praecedente diphthongi αυ, ευ, ου efficiuntur, id quod maxime in dialecto Aeolica

¹) Cf Buttmann Lexil I p 110 Hoffmann I § 85. ²) Cf Prisc I, p. 2 (ed Krehl)
³) Cf Prisc VI p 264 ⁴) Cf Ahrens de dial Dor p 44
⁵) Cf Schneider Ausf Gr p 363 Corssen I § I p 137
⁶) Cf Pohl de digammate Homer carminibus restituendo I p 14 ⁷) Cf Curtius I L 1 73

4

fit, ut retinuerint voces ex ea dialecto petitas αὔηρ (pro ἀήρ), αὐέλλαι, αὖος (pro αὔσιος, a radice sanscr. ush urere, Dorienses ἀβώς pro ἕως pronuntiarunt), καρααυ (cf. οὖς), φαῦος (Pamphyliorum fuit φάβος pro φάος), ναῦος (νεώς), καυδεποῦ, αὔρηκτος, αὐράγη, ευκλαυκαν, ευείρω (ἀείρω), ευέθωκαν, εὔληρα (εὔληρον), Doriensium fuit ἄβληρον a rad. Ϝελ, cf. lorum i. e. vlorum)[1]. Eodem modo υ pro Ϝ legitur in vocibus Homericis καλαῦροψ, ταλαύρινος, ταναύποδες i. e. ταναϜόποδες (tanu, cf. sanscr. tanōmi, gr. τανύομαι). Ita καυαξ e καϜαξ (κάηξ), avis rapacis nomen, legitur pro καϜαξ, ζῶυον e ζῶον (animal) quam vocem Hesychius tradit, pro ζόϜιον (alitur radice ζοϜ vivere). — Metathesi adhibita tali modo ortae sunt voces αμαυρος (ἀ*dicitur* pro αμαρϜος), ταῦρος (i. e. ταρϜος), γαῦρος (i. e. γαρϜος, sanscr. garv = superbum esse), γουνος ex γονϜος (aeol. γοννος, γόνυ = sanscr. ganu), δουρος ex δορϜος (δόρυ, sanscr. daru), νεῦρον ex νερϜον (sanscr. snar, lat. *nervus*). Genetivus substantivorum in ευς exeuntium fuit vel ευος, quam formam Aeoles in voce Ἄρης, cuius genetivus erat Ἄρευος, servaverunt, vel εϜος, quae forma digammate omisso in εως vel ηος mutata est, ex βασιλεϜος βασιλέως et βασιλῆος oriuntur. Patet igitur voces Πηλείδης, Ἀτρείδης al. ex ΠηλεϜίδης, ἈτρεϜίδης effici, et βασιλευς ex βασιλεϜυς. Genetivus vocis βοῦς (sanscr. gaus, a radice gô, *bos*, *terra*, unde γαῖα pro γαϜια descendit) antiquissimis temporibus fuit βοϜος, in inscriptionibus Boeoticis leguntur βουων, βουσσι[2]), eodem modo genetivus γραός ex γραϜός explicandus est. Ita vox ἀκοή (ἀκου-η) ex ἀκοϜη orta est. Ex vocibus Homericis λοετρόν, λόε, λοέσσαι, λοεσσάμενος (pro λοϜετρόν, λόϜε etc.) apparet, λούω ex λόϜω explicandum esse (cf. *lavare*).

Haud raro digamma ex vocali υ sic ortum est, ut vocali υ, quo maiorem vim haberet, vel ε, vel ο, vel α adderetur (quae aucta vis vocalis in lingua sanscrita vocibus *guna* et *vriddhi* significatur)[3]), ita ex radice πλυ factum est πλευ, quod ante vocales in πλεϜ mutatum est. Quum igitur digamma evanesceret, factum est, ut vocales, quibus vis vocalis υ augetur, servatae sint, vocalis autem υ saepissime ne minimum quidem vestigium reperiatur. Huc pertinent hae radices:

1) ρυ pro σρυ, sanscr. sru, lat. ru, slav. stru (ostrovo *insula*), unde deducuntur ῥέω pro ῥέϜω, aeol. ρευω, sanscr. sravâmi (cf. ρευσομαι, ἔρρευσα, ρεῦμα, ῥόος pro ῥόϜος, ρεέθρον pro ρεϜεθρον, in inscriptione Corcyraea legitur ρεϜαετι[4])

2) πλυ, sanscr. plu, lat. plu, ad quam radicem pertinent πλέω pro πλέϜω (sanscr. plavâmi, slav. plovą, cf. πλευσομαι), πλόος pro πλοϜος (sanscr. plavas), πλώω, πλωτος[5])

3) πνυ, unde deducuntur πνέω pro πνέϜω, πνεῦμα, πνοή pro πνοϜη al.

4) νυ pro σνυ (sanscr. snu), unde νέω pro σνέϜω (sanscr. snaumi i. e. snavâmi, goth. sniva = eo, snaive sna), ναῦτης, ναυστηρ (cf. ναυσσῦμαι) descendunt. Eadem vi etiam νέω pro σνέϜω (aeol. ναυω) alitur, ad quam stirpem pertinent νᾶμα, ναρός, Νηρεύς al. Cohaeret cum eadem stirpe ναῦς, cuius genetivus apud Aeoles fuit ναυος, neque dubium est, quin genetivi νεώς, ναος, νηός, νεὸς ex ναϜος et νηϜός orti sint.

5) χυ, unde χέω pro χεϜω (χευσω et ἔχευα pro ἔχευσα Ionum sunt, futurum χέω ex χέσω pro χεϜσω et aoristus ἔχεα ex εχεϜσα digammate omisso oriuntur), χεῦμα, χοη pro χοϜη, χόος pro χοϜος, χυσις al. descendunt.

[1]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 37 seq.
[2]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 171.
[3]) Cf. Schleicher, Lautlehre p. 85.
[4]) Cf. Curtius, Gr. Etym. I. p. 7.
[5]) Latinos dixisse *flovont* i. e. fluunt *conflovont* exponit Corssen. I. I. p. 310.

6) θυ, ad quam radicem pertinent θέω pro θέϝω (cf. θεύσομαι), sanscr. dhâvâmi, θοός pro θοϝός.

7) κλυ, sanscr. çru pro kru, lat. clu, cui radici praeter κλύω (sanscr. çṛṇômi¹) tribuendae sunt voces κλείω pro κλεϝίω, κλέομαι, κλεινός, κλειτός, κλέος pro κλέϝος, sanscr. çravas. Ab eadem radice descendit κλαίω pro κλαϝίω, quod sanscr. verbo causativo çrâvayâmi respondet (cf. κλαύσομαι, ἔκλαυσα).

8) κυ, quam radicem verbi καίω (pro καϝίω) esse puto (cf. καύσω, ἔκαυσα, ἐκάην pro ἐκάϝην, καῦμα). Benfeyus καίω cum sanscr. cur (urere) cohaerere existimat²).

9) σε, unde σεύω eodem modo oritur, quo χεύω, νεύω, θεύω, δεύω apud Aeoles a radicibus χυ, νυ, θυ, δυ descendunt, σόος pro σόϝός dicitur, σεῦμαι pro σεϝομαι.

10) ξυ, e qua radice praeter ξύω, ξυρόν simul ξέω pro ξέϝω, ξοίς pro ξοϝίς (scalprum), ξόανον pro ξόϝανον descendunt; ξέω ne in futuro quidem vestigium vocalis υ vel digammatis servavit, quamquam ξέσω ex ξέϝσω vel ξευσω explicandum est, ut χέω (i. e. χέσω) ex χέϝσω e χεύσω.

11) Radice δυ, sanscr. du caedere, dolere (cf. ὀδύνη, δύη) niti videtur δεῖ (δεῖσαι, ἀεοὶ δεύω). Homerus voces δεύομαι, δευήσομαι, ἐδεύησε servavit; δευήσομαι, ἐδεύησε simul stirpe causativa δεϝε niti videntur.

12) A radice θυ, unde a addito oritur θαϝ, descendunt voces θεάομαι (θηησαίατο), θέα pro θαϝά, θέατρον, θαῦμα, θαυρός al. cf. Curtius Gr. Etym. I, nr. 308.

13) Radix στυ, quae vocali adiecta fit σταϝ vel στεϝ, inest in vocibus στεῦτο, σταῦρος, στέαρ pro στεϝαρ. Ad eandem radicem pertinent στοιά, στοά pro στοϝά, στύος pro στοϝος, στῦλος (cf. Curtius l. l. I, nr. 217. 228).

14) Radice δυ, ex qua α addito fit δαϝ, niti videntur voces δαίω pro δαϝίω (δέδηα), δαΐς, δαλός, quam Hesychius glossam δεδαυμένος, δάβει (καυστικ), δαβελός (δαλός) praebent et Alcman vocem δάϝιος pro δήιος statuit (cf. fr. 75 πῦρ δάϝιον).

---

¹) Bernhardtius l. l. p. 18 optime indicat, vocem λαοι – quam, ut goth. hlutha-, Benfeius et alii ad radicem sanscr. ruh pro rudh (crescere) reducunt, ad radicem κλυ pertinere: putat enim λαϝός pro κλαϝός (ut λογχρό, ex γλογχρός, λαξ ex κλάξ lat. calx: orius) dici λάων, nostra lingua reddit „die Hörigen". Digamma vocis λαός cognoscitur ex λαυαγέτης (C. I. 1406) et Λαϝοκόϝων eandem vocem in initio nominum animus, ex vocibus Ἴόλαος, Χαρίλαος (Χαρίλαος), Πέριλλος, Θράσυλλος; simil. apparet cf. Lobeck Proleg. p. 130. Zeitschr. f. vergl. Spr. VII, 330.

²) Welckerus Cabiros illos duos, qui mysteriis Samothraciae celebrabantur, a καίω (καϝίω) dictos esse contendit, cum sibi ardentes ignes, qui nautis tempestate pressis auxilium ferre dicantur. Sed quamquam Welckeri praeceptoris maxime mihi colendi auctoritatem cum in aliis rebus tum in mythologicis plurimi facio, tamen eam sententiam amplecti dubito. Vix credibile est, digamma iam antiquissimis temporibus in β mutatum esse, et alii Cabiri, qui a Samothracia differunt, iam ab antiquissimis temporibus in insula Lemno divinis honoribus afficiebantur. Atque Pherecydes deam Καβειρώ commemorat. Cum vero Cabiri in inscriptionibus θεοὶ μεγάλοι et θεοὶ δυνατοί dicantur et Cicero, Varro aliique scriptores eos nominibus Iovis et Iunonis, vel Coeli et Terrae significent, facere non possum, quin nomen Cab rorum e lingua Semiticis petam. Est enim kabir vox Phoenicia (significat magnus: hebraic. kabir magnus, kabirim magni, graec. δυνατοί). Et quum Mnaseas quattuor Cabiros enumeret, quorum nomina sunt Axieros, Axiokersos, Axiokersa, Casmilos, etiam voces Κάβειρος et Κασμίλος originis Phoenicae esse puto, cum Κάσμιλος, i. e. Κάδμιλος fortasse cum voce kabr. kadam (kdm: auxilio obviam ire, praeire; kadm: antecessor) cohaeret. Quid mirum, quod Phoenices navigandi peritissimi deos magnos tempestatibus ortis invocaverunt et insulae, quas saepe adibant, cultum illorum acceperunt? Ornat quidem nos minus ii, qui Graecos omnino a cultu popularum orientis abstinuisse opinantur, quam ii, qui in omnibus rebus mythologicis vestigia cultus Asiatici agnoscunt. Miror autem, quod O. Müllerus testimoniis Herodoti, cui in aliis rebus nullam fere fidem habet, adductus cultum Cabirorum a Pelasgis inductum esse statuit. Cf. Welcker Gr. Götterl. I. p. 328 seq. II. p. 433.

15) A stirpe γαϜ oriuntur γαῖω pro γαϜίω (γέγηθα), γηθέω, γάνυμαι pro γαϜνυμαι, ἀγαίομαι pro ἀγαϜίομαι, ἀγανός, simil., ut Curtius recte iudicat (cf. gaudeo)[1].

Multi putant, etiam in casibus obliquis substantivorum et adiectivorum in ος et ευ exeuntium υ in digamma, cui vocalis ε praeposita sit, mutatum esse. Explicant igitur voces ἄστεος, ἡδέος ex ἀστεϜο,, ἡδεϜος. Rectius autem iudicare videntur, qui in iis vocibus υ in ε abiisse censent, praesertim quum voces ὦκα, τάχα simil., quae ut πάντη (πάντα) fortasse ad priscum casum instrumentalem pertinent et pro ὠκϜα, ταχϜα leguntur, illi rationi eas voces explicandi obstent. Simili modo terminatio feminina εια adiectivorum in υς exeuntium ex Ϝια e, ια orta est: ἡδεῖα igitur ex ἡδϜια (cf. sanscr. svadvi ex svâdvya) efficitur, non ex ἡδεϜια[2].

Iam quod ad syllabas q. d. suffixas, quae vocibus componendis adhibentur, attinet, in iis, quae antiquissimis temporibus a digammate inceperunt, pauca tantum vestigia eius literae reperiuntur. Syllaba suffixa νο, cuius usus in lingua sanscrita latissime patet, a Graecis multo minus, quam a Romanis, qui no in uo mutare solent[3] (cf. perspicuus), adhibita est; verisimile est eam in vocibus ἴδμων e ϜιδϜων (e rad. Ϝιδ), νεκρόν pro νεκϜον, θόρυβος pro θορυϜος inesse. Terminatio τέος adiectivorum verbalium cohaeret cum sanscr. tavyas, quo participia futuri passivi efficiuntur (paktavyas = πεπτεος, lat. tivus in v. captivus, dativus al.)[4], quum τέος ex τεϜο, oriatur, non est mirum, quod vocales ε et υ non contrahantur. — Participio perfecti activi antiquitas syllaba suffixa Ϝοτ (sanscr. vans — vat) fuit, ita λελοιπως ex λελοιπϜοτς explicandum est, terminatio autem feminina υῖα ex Ϝοτια, quod in Ϝοσια abiit, syllaba Ϝο in υ contracta et σ abiecto orta est (sanscr. ushî, τετυφυῖα respondet sanscr. tutupushî)[5].

Denique syllaba suffixa εις (εσσα, εν), qua ex substantivis adiectiva possessiva efficiuntur, ex Ϝεντ (Ϝετια, Ϝεν) orta est (cf. sanscr. vant s. vat in untavat *fine praeditus*, marutvat *mente praeditus* al.)[6]. Ita dicuntur δολόεις, δακρυόεις pro δολοϜεντς, δακρυοϜεντς (cf. lat. *dosus* ex *vonsus*, osus in *dolosus*, *laboriosus*, *lens* ex *vens* in *opulens* al.). In inscriptione Corcyraea τοι στονόϜεσσαν servata est[7]. Digamma autem effecit, ut in substantivis, quae in consonam vel in vocales ι, υ exeunt, inter stirpem et syllabam suffixam vocalis ο interponeretur (cf. πυρόεις, δακρυόεις, μητιόεις (i. e. μητιοϜεντς), simili modo voces βουτρογος, νηφορος ex βοϜοτρογος, νηϜοφορος explicandae sunt.

Constat Doriennes in mediis vocibus pro digammate β pronuntiare solitas esse. Hesychius glossas exhibet: καβαιτοι pro καιτοι, αβαιδω pro αιδω, αβελιος pro ηλιος (ἥλιος a rad. sanscr. svar s. sur *fulgere*), αβετος (αετος), ἀκροβασθαι pro ακροασθαι (sanscr. sru *audire*), θαβακος (θακος), εξωβαιδα (ἐνοπια) al. Etiam in vocibus κλωβος, κλωβίον, ὄλβος (lat. *salvus*), ὄροβος (cf. ervum), σοβεω (σευω), νεβρος i. e. νεϜρος, φλοισβος, θισβη, ἀλεισβη (pro ἀλειϜη *frons*) ἐπίβδα (*dies post festum* pro επιδϜα), τριβη al. β cum digammate cohaerere videtur[8]. Sunt, qui putent, etiam Homerum digamma in vocibus ΑκρονεϜως, ΑναβησινεϜως, ΠενελεϜων, πηλεϜω,

---

1) Cf. Curtius l. l. nr. 122. 2) Cf. Schleicher l. l. p. 184.

3) Etiam v. Μινερυα syllabam suffixam να habere videtur, sed να in ua, vere sanscr. vats (s. vant s. vat) respondet; significat enim Minerva *mente praeditam* (nasc pro se nes respondet sanscr. manas, μένος, mens).

4) Cf. Bopp. Vergl. Gr. § 903. 5) Cf. Bopp. l. l. § 786 seq. Curtius Gr. Gramm. § 164.

6) Cf. Bopp. l. l. § 957. 7) Cf. Aufrecht. Zeitschr. f. vergl. Spr. I. p. 119.

8) Cf. Curtius G. E. II. p. 156 — 164.

(a stirpe sûra) γκλαϝως, Ἀθαϝα, Θαϝωσα (descendit a θεω ι e θαϝω) servasse[1]) sed certis argumentis demonstrari non potest, Homerum autem pro ηχεσσα ημίσεϝωσ pronuntiasse, pro δσσος, κοσϝος, ut Benfeius, Ebelius alii autumant, sic credibile est[2]).

Non raro digamma assimilatione consonarum q v in aliam consonam mutatum est, ita ἵππος ex ἴκϝος (sanscr. açva), ὄσσος ex ὄκϝος, τέσσαρες (τέτταρες) ex τετϝαρες (sanscr. ćatvâras, lat. quatuor), πολλός (πολύς) ex πολϝός, φέγγος ex φαϝος (cohaeret cum φάος pro φαϝος, ut βένθος cum βάθος) orta sunt. Iure igitur Boppius τόσσος, ὅσσος, πόσσος sim., quae voces alii ad sanscr. tâvant (tantus), yâvant (quantus) referunt, ex τόσϝος, ὅσϝος, πόσϝος explicat. ϝο cum sanscrita voce sĕva cohaeret, quae partem aliquam significat, ut in tritĕva (tertia pars), ćaturthĕva (quarta pars); κοσσος significat igitur „quam partem habens", τόσσος „tam partem habens". Manserunt digammatis omnino obliterata τοσος, ὅσος, πόσος in τόσος, ὅσος, πόσος mutata sunt[3]).

Etiam terminatio σσι dativi pluralis tertiae declinationis assimilatione, quae diximus regressiva, ex σϝι orta est[4]). Quae terminatio vocali auxiliari s assumpta cum stirpibus vocum coniungi solet. Homerus has voces praebet: ϝάκεσσιν pro ϝέπεσσιν, ἔπεσσι, πόδεσσι, οἴεσσι, Γιγάντεσσι, Φαιήκεσσι, Κυκόνεσσι, Κυκλώπεσσι, ἄνδρεσσι, νεκύεσσι, κλαιόντεσσι, μνηστήρεσσι, τλήντεσσι, σπάδεσσι, Δολόπεσσι, πάντεσσι, περικτιόνεσσι, λιμένεσσι, πολίεσσι. Etiam apud Aeoles longior terminatio εσσι saepius quam brevior σι invenitur, leguntur enim in titulis Aeolicis et in carminibus Alcaei et Sapphus ἐλθόντεσσι, ἔοντεσσι, δικάζοντεσσι, ὀπτάεσσι, νάεσσι, βόεσσι, χερρεσσι al.[5]). Neque Dorienses eam terminationem plane reliquerunt, quae sola reperitur in decreto Amphictyonum (C. I. nr. 1688), ubi ἱερομναμόνεσσι, πάντεσσι al. leguntur; etiam Epicharmi fragmenta illam solam offerunt, leguntur μύεσσι, γυναικανδρεσσιν al.; in tabulis Heracleensibus terminatio εσσι(ν) sola reperitur, offerunt enim voces πρασσόντεσσι, ἐντεσσιν (pro οὖσι), υπαρχόντεσσι, παόντεσσι[6]). Sed iam antiquissimis temporibus brevior quoque terminatio iisdem vocibus adhibita est, id quod ex voce Φαίηξι, quae legitur Od. VII, 62 apparet. Atque ποσσί ex ποδσι ortum est, etiam ἔπεσσι, φρεσί, τέκεσσι terminationem σι praebent, quam prius e stirpium est. Et nascitur iam ab antiquissimis temporibus stirpes, quae exeunt in α et ο (primae et secundae declinationis) sola terminatione σι ali. Iam vero patet, terminationem σσι (vel σι) a casu locali linguarum cognatarum esse repetendam. Terminatio enim casus localis eo tempore qua linguae cognatae unam effecerunt, fuit sva. Lingua sanscrita, in qua pro sva shva e lege reperitur, unam terminationem optime servavit; açvaishva (equis) respondet ἵπποισι. In lingua sanscrita ex sva u abiecto fit su, ut ex kva (quis) ku, ἵπποισι respondet θεοισι, naudhu vṛkeṣu, simili modo in lingua slavica ex sva fit chŭ (s in ch mutatum), ut slav. kamenechŭ in lapidibus, polon. w kamieniach, slav. novĕchŭ in novis, polon. w nowych). In lingua Graeca ex sva σ in ι abiecto efficitur σϝι et ex σϝι σσι, quam terminationem stirpes in consonam exeuntes diu servavit; stirpes in α vel ο exeuntes σϝι, ut diximus, in σι mutaverunt; sed ea ratione ut stirpes in ο exeuntes vocali ι adderent ι (ἵπποισι respondet sanscr. açvaishu e s. açvaishu), quam ...

---

[1]) Cf. Curtius l. l. II, p. 304. [2]) Cf. Zeitschr. f. vergl. Spr. IV 180. VII, 100.

[3]) Cf. Bopp. Vergl. Gr. § 410. Aeoles quoque et Dorienses in ὄσσος, τόσσος, πόσσος σσ duplex σ retinuerunt; eodem modo Aeolibus vocem ἴσσος (ex ϝισϝος) pro ἴσος usi sunt. cf. Ahrens. de dial. Aeol. p. 60, de dial. Dor. p. 60.

[4]) Cf. Zeitschr. f. vergl. Sp. I, p. 118. Bopp. Vergl. Gr. § 250 seq. Schleicher I. l. p. 460 seq.

[5]) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 113. [6]) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 230 seq.

secutae etiam stirpes in ᾱ (η) exeuntes ι pro α assumunt, in nonnullis vocibus (θύρασι, θύρασι (foris), Ὀλυμπίασιν, Ἀθήνησιν) α vel η solum reperitur. Vides igitur casum dativum pluralis ortum esse ex antiquo casu locali. Neque vero dubitari potest, quin dativus singularis tertiae declinationis sit casus localis, cuius terminatio etiam in linguis cognatis est ι (sanscr. nâvi = vel pro ναFί). Quum autem in lingua sanscrita dativus a locali ita differat, ut hic in i, ille in ê (i. e. ai) vel âi exeat[1]), fortasse iure contendamus stirpes in α (η) et ο exeuntes antiquam terminationem dativi servasse (cf. γνωμῃ i. e. γνωμαι, χώρᾳ i. e. χωρᾶι, οἴκῳ i. e. οἴκωι). Addo quod forma localis integra extat in vocibus οἴκοι, Πυθοῖ, Ἰσθμοῖ, χαμαί, sicut in vocibus Doricis μέσσοι (sanscr. madhyê), ἔνδοι, ἔξοι, πέδοι. Et verisimile est etiam voces Homericas αὐτονυχί, ἐγρηγορτί, τριστοιχί, μεταστοιχί, ἀσπουδί, ἀνιδρωτί, ἀναιμωτί, ἀνουτητί, quae etiam in ει, quod ex ι ortum est, exeunt syllabamque finalem ancipitem praebent, ad casum localem pertinere, fortasse ἀλκί, quod ab ἀλξ deduci solet, ex locali ἀλκαι vocis ἀλκή explicandum est. Contra ea producto a dativi apparet in lingua latina verum dativum singularis esse servatum, sed dativos pluralis primae et secundae declinationis cum locali cognatarum linguarum cohaerere puto neque dativos mensis, dominis ut ex mensabus, dominobus, ut fieri solet, explicaverim, sed ex mensais, dominois. Graeci quidem terminationem dativi pluralis (sanscr. bhyas, lat. bus, pitrbhyas = patribus) omnino abiecerunt solamque formam localis servarunt. Quum igitur dativus terminationes localis susceperit, mirum non est, quod dativus apud Graecos antiquitus non modo partibus dativi et instrumentalis, sed etiam localis fungitur. Ut enim accusativus apud Homerum significat, quo quid tendat, amplissimeque praepositionibus omissis verba, in quibus notio movendi inest, sequitur, sic etiam dativus significat, quo loco quid sit. Ita Homerus scripturus affert Ζεὺς αἰθέρι ναίων (cf. Il. II, 412 al.), Ἑλλάδι Φθίῃ ναίων (Il. XVI, 595), τίετο δήμῳ (i. e. in populo honoribus affectus est cf. Il. V, 78. XVI, 605), ὄρεος κορυφῇσι, τάρφεσιν ὕλης, (cf. Il. V, 554, 529); notis fere adverbii loco legitur (tum, ubi)[3]), etiam verba, in quibus notio est regnandi, (ἀνάσσειν, βασιλεύειν, ἄρχειν, κρατεῖν) cum dativo vel potius locali coniunguntur, quo significetur ubi quis regnet[3]). Vides igitur Δολόπεσσι ἀνάσσειν significare regem esse in Dolopibus. Neque raro praepositiones ἐν et μετά locali, qui cum illis verbis coniungitur, additae sunt[4]). Atque quum dativus sit localis, etiam praepositiones, quum adhibentur, quo accuratius locus, ubi quid sit, significetur, cum illo casu coniunguntur. Quamquam in lingua latina ablativus partes et instrumentalis et localis agit, localis autem antiquus in prima et secunda declinatione genetivi loco invenitur[5]), tamen vis localis non modo cernitur in nominibus urbium singularis numeri primae et secundae declinationis, quae cum quaeritur, ubi quid fiat, genetivum, i. e. localem requirunt, sed etiam in multis aliis vocibus. In casu enim locali sunt voces Carthagini, Tiburi, Anxuri, humi, militiae, belli domi, belli domique, domi militiaeque, terrae (i. e. in terra cf.

[1]) Cf. Bopp. Krit. Gramm. d. Sanscr. § 172. 131.

[2]) Cf. Od. IX, 510. Il. XI, 37 al.

[3]) Cf. Od. VII, 11. 39. IX, 110. 552. XI, 491. XXI, 340. XXIV, 30. Il. II, 108. 643. 808. VI, 397. IX, 73. 484. XI, 97. XII, 242. XIX, 104. 122. XX, 180. XXI, 80. 188. XXIII, 608 al. Aliter de hoc re iudicat I. Zilendius (Einige Bemerkungen über Homer. Sprachgebrauch, progr. Gymn. Regiment. 1863), qui putat ἀνάσσειν βασιλεύειν τινί significare dominum s. regem esse alicuius populi s. rei („Herr sein über Jemanden oder über Etwas“), ἀνάσσειν τινός potestatem habere alicuius („Macht haben über Etwas“). At genetivus significat regem esse alicuius.

[4]) Cf. Od. VII, 62. XI, 276. Il. IV, 61 al.

[5]) In adverbiis, quae in ē (i. e. al s. ei) exeunt, localis partes instrumentalis agit (novē ex novoi); adverbia autem in ō omnia ex ablativo orientur (raro pro raroď, falso pro falsoď).

Virg. Georg. II, 290, Aen. XI, 87, Ov. Met. II, 347), *proxumae viciniae* habitat (cf. Plaut. Bac. II, 2, 27. Mil. gl. II, 6, 2), *domi focique, ruri, tempori, vesperi, die quinti, die pristini, die crastini, quotidie, postridie* al.[1])

Sunt, qui opinentur Homero literam e praecedente brevi vocali unoquoque loco duplicare licitum fuisse. Qui non minus falluntur quam ii, qui apud Homerum sola arsis vi quamquamque syllabam produci posse censent. Ex carminibus enim serioris temporis nihil probari potest, quippe cum poetae epici, qui postea vixerunt, Homeri rationem dicendi artemque metricam iusto iudicio non utentes imitentur. Homeri autem aetate multas syllabas alia mensura atque posteriore tempore usas esse satis constat. Ut Eolus artem metricam Romanorum eo mutavit, quod vim vocalium fregit et minuit, consonarum finalium auxit, certam legem duplicandarum consonarum secutus est, synizesin vocalium fere amovit hiatumque in versibus minuit, ita etiam Homeri aetate multae syllabae, quas recentiores poetae rarissime producunt, aut longae aut ancipites fuerunt. Iam quod saepissime syllabas breves ante literas liquidas producuntur, causa petenda est ex eo, quod in multis vocibus literae liquidae modo simplices, modo duplices pronuntiatae sunt. Etiam Aeoles liquidas saepissime duplicare solent, sed patet, nunquam, ubi quidem de origine vocum satis constat, duplicem liquidam non ortam esse assimilatione quadam alius cuiusdam, quae vicina erat, consonantis, nata enim sunt λλ, μμ, ρρ, νν ex λσ, μσ, ρσ, νσ, deinde μμ et νν e σμ et σν, saepissime νν, ρρ ex νj, ρj, rare λλ et νν e λϜ et νϜ[2]). Ita fit, ut etiam apud Homerum syllabae, quae videntur breves esse, in mediis vocibus ante literas liquidas saepe producantur, sed quum origo illarum vocum iam eo tempore parum nota esset, non raro pro duplice liquida simplex pronuntiata est, syllabae eiusmodi in carminibus Homericis ancipites sunt, poetae autem posterioris temporis eas correptas efferunt. Ita Homerus syllabam priorem vocis καλός producere solet, nec mirum, quum καλός e καλλός ex καλjος (sanscr. kaljas sanus, kaljanas *pulcher*) ortum sit[3]). Αἴολος, quae vox alteram syllabam productam offert (cf. Od. X, 36), pro Αἴολjος dici videtur, ἔμμεναι ex ἔσμεναι, ἔμμεν ex ἔσμεν, φιλομμειδής ex φιλοσμειδής, διαμμοιρᾶτο ex διασμοιρᾶτο oritur[4]). Iam quod in multis vocibus, maxime in praepositionibus et particulis, quae quasi arctissime arctissime cum vicinis voce coniungi solent, syllabae finales breves ante liquidas producuntur, eo efficitur, quod multae voces, quae a liquida incipiunt, antiquitus a binis consonis inceperunt; e quibus nonnullae a digammate incepisse iam antea dictum est. Voces ῥέω (unde ἐΰρρειτης, ἐΰῤῥοος, ἐΰρρεῖος descendunt), ῥοῖζος, νιφας, νιφοεις, νότος, νότιος, νίζω, νευρη, νυος, νυμφη, λακαρη, μακρός, μαῖρα, μυρίκη a litera σ incepisse videntur, quo fit, ut saepissime ante eas breves syllabae producantur[5]). Alias voces, ante quas breves syllabae productae leguntur, a gutturali incepisse Hoffmannus statuit; huc pertinent λίσσομαι, λιτανεύω, λίται, λίθος, λιπαρός, λιαρός, λόφος[6]). De origine nonnullarum vocum a liquida incipientium, ante quas syllabae finales producuntur, nihil affirmaverim. Sunt hae voces: λίς, λήγω, Λητώ, νέω, νεῦσε, νωσα, μαλακός, μέλι, (μελιηδής), μέλος (ἐπιμελέσθαι cf. Od. XVIII, 559), μελίη (ἐυμμε-

1) Accusativo de locali apud Romanos agit Hoffmannus in libro, qui inscribitur: Institutiones gramm. lat. (cur. G. Stallbaum, Lips. 1833) II, p. 270 seqq.
2) Cf. Ahrens de dial. Aeol. I, p. 57.
3) Cf. Od. V, 333. VI, 18. X, 107. XI, 281. 480 al.
4) Cf. Od. VIII, 100. 802. XII 434. Il. III 424.
5) Cf. Od. XII, 204, 104. 390. Il. XII 160. XVI, 191. XVII 264. XXI 20. Od. IX 215. III 320. XII 497. Il. VII. 465. IV. 116. XXIV. 100. 420. Od. IV 753. X, 10. Il. X. 460.
6) cf. Hoffmann I, I p. 107—[illegible]

λαις, φερεμμελίῃ apud Hinnerman C 12, 4 ed. Schneidew. legitur), μελινος μορίαις, μάρπτω, ὀντωι¹) At producuntur syllabae breves ante voces μεγα, μεγκλήτιαι, μέγαρον, λακτρον, νεφος, μάλα, μεντωρ²), in quibus ex linguis cognatis ne minima quidem vestigia binarum consonarum initialium apparent. Quum autem in iis vocibus, quae a binis consonis antiquitus inceptae certum est, postquam prior consona evanuit, litera liquida pronuntiandi ratione tantam vim habuisse videatur, ut syllabae breves ante eam ancipites essent, factum est, ut syllabae finales breves praepositionum aliorumque vocum, quae arctissime cum vicina voce coniungebantur, etiam ante simplicem liquidam, quae post illas voces sonum geminatae videtur habuisse, saepe producerentur, etiam voces πριν, μιν, κεν et syllabae finales adverbiorum ἀντα et παλιν apud Homerum ancipites sunt³). Quod tertiae personae pluralis praeteritorum objectivi syllaba ultima in carminibus Homericis anceps utantur, mirum non est, quum esse antiquissimis temporibus in ντ exiisse videantur (λυσαν ex λυσαντ explicandum est), quam analogiam secutus Homerus etiam syllabas finales primarum personarum objectivi non raro productas offert⁴), quamquam in iis nulla consona excidit. Constat etiam in dialecto Dorica tertias personas pluralis praeteritorum objectivi penultimam ancipitem⁵). Voces ἔλλαβεν, ἔμμαθεν quas Homerus servat, ex λέλαβε μεμαθε ortae videntur⁶).

Quod ad alias duplicationes literarum consonarum attinet, duplex τ in voce ὅττι legitur, neutrum enim pronominum antiquitus litera τ exiit, quo fit, ut ὅ pro ὅτ legatur (cf. *quod*, *quid*, sanscr. yat, kat, goth. hva pro hvat)⁷). Duplex π in vocibus ὁππότε, ὁππόθεν, ὁππόσος, ὁππαῖος, ὁππότερος, ὅππως, ὅππῃ assimilatione ex κϝ ortum est⁸). Duplex σ apud Homerum legitur in voce μεσσος pro μεθjος (sanscr. madhjas), in vocibus τοσσος, ὅσσος, ποσσο, ensel, in dativi pluralis tertiae declinationis, denique in futuro et aoristo primo multorum verborum. Ex exemplorum immensa numero haec afferre placet: ἐσσεται, ἐσσεῖται, τέλεσσαι, ξέσσε, τρέσσε, νείκεσσε, ϝερυσσαν, ομόσσαι, ἔσσε (ϝέσσε), κορεσσαμένος, αἰδεσσαμένος, κισσε, καλεσσε, γέλασσε, τανυσσαι, ποτάσσας, δαμάσσας ξυμαρρασατο, ξεινίσσομεν, κτεατισσας, τεξάσσεται, κόμισσεν, ἐνετισσεν al.⁹) Iam patet ἕσσομαι ad radicem ἐς, εσσω ad rad. ϝες pertinere, ex quo sequitur, ut in iis vocibus accedente altero σ terminationis antiquitus duplex σ legeri. Eodem modo duplex σ in verbis, quae in futuro et aoristo ante σ brevi vocali utuntur, explicare possis. Ita τελεω quod a stirpe τελες deducendum est, ex τελεσέω oritur formam τελείω, quae ex τελέσω elicitur, Homerus servavit, eodem modo τρέω ad radicem τρες (sanscr. tras), νεικέω ad rad. νεικες, αἰδέομαι ad rad. αἰδες, (s. αἰδος) pertinet. Sed quomodo de duplice σ omnium illorum vocum statuendum sit, lingua sanscrita docet, in qua futurum secundum, quod Graeco respondet, ita oritur, ut futurum verbi substantivi syami (i. e. sjâmi) stirpibus verborum addatur¹⁰) (cf. dasyâmi = δωσω).

---

¹) Cf. Il. XI 909. 490 IX, 707, Od. XII, 925 Il. XXIV 607 Od. IX, 403, XIV 496, Il. XXIII 466 IX 616 XVII 17, Od. XVIII 339 XXIII 808 Il. XIV 709, Od. X, 776, XXIII 115 al.

²) Cf. Od. IV 784 768 VI 99, X, 247 380 470 XII 486 XXIII, 758 Il. II 140 VII 462 Od. XVII 32 IX 746 XI 273 Il. XIV 402 al.

³) Cf. Od. XIII 193 XI 370 Il. XVIII 243, Od. V 707 ⁴) Cf. Od. X 47 263 Il. II 548 al.

⁵) Cf. Ahrens de dial. Dor. p. 803 ⁶) Cf. Od. V 325 XVIII 359, Il. III 34 al.

⁷) Cf. Od. IV 600 XVII 877 Il. VI 277 al.

⁸) Cf. Od. IV 623 XIV 47 89, 829 XVIII 46, XXI 318 Il. III 77 al.

⁹) Cf. Od. IV 244 402 377 544 756 780 V 179 846 VI 188, VII 199, XIV 46, 268, XVII 32 518 542 XIX 747 XXI 177 XXII 77 225, XXIV 707 Il. II 383 392 III 89 196 273 329 XII 827 XXIII 747 784 al.

¹⁰) Cf. Bopp Sanscr. Gr. § 229 440.

Videa igitur σν in futuro et aoriste e σ ortum esse, σ in Doricis futuris πρᾶξομεν, γαμεξόμεθα συνδεκραλάξόμεθα, βοαθησίω, πραλεξίω al. Plerumque autem σ in ς abiit, ita ortum ἐσσεῦμαι ex ἐσσεύομαι (ἐσσῆμαι), κομιῶ ex κομισέω[1]. Homerus autem ut Aeoles[2] σ in σς mutat aut σ abiecto formas futuri vulgares effert. — Quod voces, quae in ς et ν exeuntes ante σ literam dentalem abiecerunt, antepaenultimam syllabam finalem productam praebent, nemo mirabitur, substantiva autem, quae in νς desinentia sunt oxytona, antiquitus syllabam ας productam habuisse docentur. — Sed ad digamma literam revertamur.

Restat, ut commemoremus in genetivo et dativo dualis vocum in consonantem et in exeuntium vocali ο, quae ante terminationem ιν legitur, indicari ante ιν consonam excidisse. Terminatio ιν cohaeret cum sanscr. *bhyâm*, quae est terminatio instrumentalis, dativi, ablativi dualis (pitrbhyâm = πατέροιν). Quam enim pro bh in lingua Graeca φ reperiatur (cf. bhâ *splendere* = φα in φαίνω, φαεινός, φημί, bhrag *flectere* = φυγ (φεύγω), bhû *esse* = φυω, *fui*, bhr i. e. bhar = φερω, bhru = ὀφρύς), ex bhyâm (pron. bhjâm) ortum φιν, φ autem, priusquam omnino evanuerit, in digamma abiisse verisimile est. Adde quod consonam antiquitus in iis vocibus ante terminationem ιν fuisse etiam ex Homero apparet, quippe qui scripturas σταθμοῖιν, ὤμοιιν, ἡμιόνοιν, Σειρήνοιιν, βλεφάροιιν, ἀλλήλοιιν, ποδοῖιν, χειροτέροιιν, ἵπποιιν, τοῖιν simil. praebeat[3]. Quomodo autem litera φ syllabae φι(ν), quae terminatio stirpibus addita vocibus vim genetivi et dativi singularis et pluralis tribuit, mutata sit et quae ratio intercedat inter literam φ et digamma, exponere in aliud tempus differo.

---

1) Cf. Ahrens de dial. dor. p. 2) Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 65.

3) Cf. Od. VI 16. 210. VII, 2. VIII 124. XII 52. 167. XVII. 490. XVIII 80. XIX 444. XX 887. Il. V 107. 207. 805, XI, 110. XIX, 398. XXIII. 776 al.